

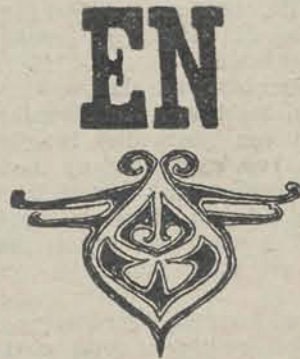
Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel
E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

OOST

EN WEST

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang.”

Abonnementsprijs per jaar: □

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland f 4.—
Afzonderlijke nummers f 0.05

Prijs der Advertentiën: □

Per vakje f 2.—
□ Bij contract reductie. □

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

□ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

INHOUD: De Algemeene Vergadering der Vereen. — Onze Koloniale Weermacht. — Uit de O.-I. Mail. — Pest op Java en Madoera. — Vliegtuigen voor 't Ind. leger en Ind. officieren naar Albanië. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Ingezonden. — Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Leeszaal. Mededeelingen. — Ledenlijst.

De Algemeene Vergadering der Vereeniging.

(Zie ook onder Mededeelingen blz. 9.)

De aandacht van hen, die de Algemeene Vergadering onzer Vereeniging op 16 dezer te Haarlem denken te bezoeken, wordt gevestigd op het volgende:

- a. Inlichtingen omtrent den naar de vergadering te volgen weg kunnen worden ingewonnen aan de kiosk van het Vreemdelingenverkeer op het Stationsplein te Haarlem.
- b. Na afloop zal gelegenheid bestaan tot het deelnemen aan een gemeenschappelijke maaltijd in „Hotel Roozen” à f 2.50 per couvert (zonder wijn). Hun, die hiervan gebruik wenschen te maken, wordt verzocht daarvan vóór 14 dezer opgave te doen aan den afdeelingsecretaris te Haarlem, den heer H. F. Wagenaar Reisinger, Bosch en Vaartstraat 10.

De wd. Secretaris v/h. Hoofdbestuur:

J. G. W. VAN DRIEL KROL.

Onze Koloniale Weermacht. *)

Het „Rapport” van de Staatscommissie voor de verdediging van Nederlandsch-Indië.

II.

In absoluten zin is de vraag — aan het einde van het vorige artikel gesteld — niet te beantwoorden, omdat er geen machtsontwikkeling denkbaar is, die volstrekte waarborgen geeft, dat onder alle omstandigheden de oorlog met gunstigen afloop zal worden gevoerd. Geen land ter wereld kan zich verheugen in de zekerheid tegen elken tegenstander bestand te zullen blijven.

Ook bij de defensie van Indië zal het dus gaan om de vraag langs welken weg de meeste waarborg verkregen kan worden. En dan spreekt het wel naast van zelf, dat in de eerste plaats noodzakelijk blijkt de weermacht zoo krachtig mogelijk te maken, terwijl een eisch van niet minder belang is, dat haar organisatie er een zij, die beantwoordt aan de strategische eischen der verdediging.

Hoe krachtiger onze weermiddelen, des te meer zekerheid, dat de preventieve werking daarvan de gewenschte uitkomst zal hebben; bovendien zal de kans op het verkrijgen van een bondgenoot grooter worden, naarmate ons weerstelsel doelmatiger en krachtiger is georganiseerd.

Kracht en doelmatigheid van organisatie der weermacht zijn dus de eischen, waaraan beantwoord moet worden.

Bij de verdediging van onze koloniën dient men het oog te houden, dat het gaat om de verdediging van een uitgestrekt eilandrijk, zoodat elke actie, hetzij deze voert tot schending onzer onzijdigheid, hetzij daarmede een directe bedreiging van ons grondgebied wordt beoogd, door een vreemde macht slechts ter zee kan worden ingeleid. En daaraan te weerstaan is slechts mogelijk, wanneer wij beschikken over een krachtige, voor operationele doeleinden geschikte vloot.

Zij vertegenwoordigt de geconcentreerde verplaatsbare macht, die naar behoefte op elk tijdstip en in elke richting kan worden in werking gebracht. Alleen hierdoor kunnen wij zorgen, waar ook in onzen archipel gevaar dreigt, dat onze onzijdigheid zal worden aangerand, de noodige middelen ter repressie ter plaatse te hebben.

Slechts een vloot stelt ons in staat tijdig de macht en operatierichting eener vijandelijke scheepsmacht te verkenen; waar deze dreigt door te dringen, den toegang tot den archipel te bewaken; het voor ons gewichtigste deel van ons gebied te dekken en het oogenblik voor den beslissenden strijd te kiezen.

Voor de landmacht is zoodanig optreden, aangepast aan de uiteenlopende situatiën, welke zich kunnen voordoen, uitgesloten. Voorop stellende, dat het leger eerst kan handelen, als de tegenpartij tot landing is overgegaan, en het dus machteloos is tegen elke handeling te water (wederrechtelijk oponthoud in territoriaal zeegebied, blokkade, afsluiting onzer handelswegen, lichten en afsnijden van telegraafkabels), mist het bovendien de vrijheid in de keuze van plaats en tijd, evenzeer als het vermogen tot snel en geconcentreerd optreden in elke richting.

Samentrekking en verplaatsing van troepen in den archipel, slechts te water mogelijk, kosten veel tijd tot voorbereiding en uitvoering. Weerloos als ingeschepte troepen zijn, is hunne overbrenging naar elders een waagstuk, wanneer die moet geschieden onder de naderende of aanwezige bedreiging eener overmachtige vijandelijke scheepsmacht. Er valt niet aan te denken tijdig een voldoende troepenmacht te kunnen bijeenbrengen op elk der vele, over den geheelen archipel verspreide punten, waar schending onzer onzijdigheid te voorzien is, noch op elk deel van ons grondgebied, waar een vijandelijke inval kan worden verwacht. In een eilandrijk kan het leger, bij onvoorzien intredende noodzakelijkheid tot handelen, slechts daàr gewicht in de schaal leggen, waar het bij voorbaat aanwezig is. Om de hiervoren geschetsde taak van de Marine te kunnen overnemen — voor zooveel daarvan sprake kan zijn — zou het leger overal zò sterk moeten wezen, dat het op elk punt den strijd tegen de geconcentreerd optredende tegenpartij met uitzicht op goed gevolg zou kunnen opnemen. En de vervulling van dezen eisch zou onze personeele en financiële krachten verre te boven gaan.

Blijvende inbezitneming van grondgebied, inzonderheid van de grootere eilanden, vordert een belangrijke troepenmacht van de verschillende wapens welke niet uit de vijandelijke vlootbemanning zou kunnen worden afgezonderd. Voor dit doel moeten legerafdeelingen uit het eigen land worden overgebracht door een transportvloot, welke door een oorlogsvloot tegen aanvallen ter zee zal worden beschermd. Algemeen acht men zoodanige overbrenging van troepen, evenzeer als de uitvoering eener landing op eenigszins groote schaal en de zoo gewichtige beveiliging van de verbindingen der hierbij betrokken zee- en landmacht slechts dan mogelijk, wanneer de aanvallende scheepsmacht het onbetwiste meesterschap ter zee zal hebben bevochten.

Eene krachtige vloot, voor operatief gebruik geschikt, is voor onze koloniën het enige wapen om onze tegenpartij te beletten, dat zij reeds van den eersten aanvang der vijandelijkheden af door landingstroepen bijkans elk deel van ons grondgebied, dat voor haar om strategische of andere redenen van waarde mocht zijn, in bezit kan doen nemen.

Het vorenstaande samengevat leidt tot de volgende slotsom:

- a. De vloot kan tegen elke vijandelijke actie, waar deze ook dreigt, onverwijd met vol vermogen optreden.
- b. Zij geniet vrijheid van handelen, verzekert ons de voordeelen van initiatief en verrassing en heeft de keuze van tijd en plaats voor den beslissingsstrijd. Het leger, onmachtig tot optreden tegen enige handeling ter zee, is bovendien op de eilanden gebonden. Het is het orgaan der passieve plaatselijke verdediging; snelle concentratie eener grootere macht in een willekeurig deel van den archipel is uitgestoten. Verdeeld over de meest waarschijnlijke aangrijpingspunten van ons grondgebied, zou het nergens in voldoende sterkte aanwezig zijn.
- c. Het leger kan mitsdien geen voldoende waarborgen bieden tegen inbezitneming van grondgebied. Maar de vijand kan tot deze handeling eerst overgaan, als hij de zee volkomen beheerscht, onzerzijds kan slechts door een vloot deze heerschappij ter zee worden betwist.
- d. Elke versterking der vloot verhoogt de preventieve werking onzer weermacht en vermeerdert hare kansen op een gunstige uitkomst bij daadwerkelijk optreden.

Versterking van het leger, voor zoo ver bereikbaar althans, kan niet bijdragen tot vermeerdere der waarborgen voor eerbiediging onzer onzijdigheid en kan, zonder medewerking der vloot, het blijvend bezit van ons grondgebied in zijn geheel niet verzekeren.

De strijd om onze koloniën is de strijd om de beheersching der zee. Zelfs het bezit van een zeer sterk leger kan tegen het gemis of verlies van het meesterschap ter zee niet opwegen. Het zou ons hoogstens het tijdelijk behoud van één enkel eiland — bijv. van Java, als het politiek gewichtigste en economisch meest ontwikkelde — in uitzicht kunnen stellen.

Slechts „tijdelijk”, omdat een van de buitenwereld geïsoleerd Java geen voldoende hulpbronnen ter voorziening in de behoeften van het moderne

Vreemdelingenverkeer 's-GRAVENHAGE — Bureau: PLAATS 1A — Alle informatie kosteloos.

Versterking van het leger, voor zoo ver bereikbaar althans, kan niet bijdragen tot vermeerdere der waarborgen voor eerbiediging onzer onzijdigheid en kan, zonder medewerking der vloot, het blijvend bezit van ons grondgebied in zijn geheel niet verzekeren.

De strijd om onze koloniën is de strijd om de beheersching der zee. Zelfs het bezit van een zeer sterk leger kan tegen het gemis of verlies van het meesterschap ter zee niet opwegen. Het zou ons hoogstens het tijdelijk behoud van één enkel eiland — bijv. van Java, als het politiek gewichtigste en economisch meest ontwikkelde — in uitzicht kunnen stellen.

Slechts „tijdelijk”, omdat een van de buitenwereld geïsoleerd Java geen voldoende hulpbronnen ter voorziening in de behoeften van het moderne

Vreemdelingenverkeer 's-GRAVENHAGE — Bureau: PLAATS 1A — Alle informatie kosteloos.

maatschappelijk bedrijf, noch in die der oorlogvoering bezit om een langdurigen weerstand te kunnen volhouden.

Slechts „in uitzicht stellen”, geenszins „verzekeren”, omdat het voor ons onmogelijk moet worden geacht een leger van deugdelijk gehalte, in militaire waarde niet achterstaande bij de moderne legers der groote mogendheden, te organiseren, uit te rusten en te oefenen, zoo sterk, dat het opgewassen zou zijn tegen de macht, welke eene vijandige natie ter verovering van Java zou kunnen afzenden, welke macht bovendien, in verband met de vele voor landing geschikte deelen der Javakust, gelegenheid zou hebben onze strijdmacht van verschillende zijden gelijktijdig met overmacht te bedreigen.

Natuurlijk is de bovenstaande beschouwing niet zóó op te vatten, alsof eene verdediging van Indië door een landmacht op zichzelf ondenkbaar ware.

Een leger daartoe in staat is echter met geen mogelijkheid voor onzen Archipel te verkrijgen; zelfs niet bij eene algemeene vorming van militielegers uit de inlandsche bevolking, waarvan de praktische bestaanbaarheid, naar het eenstemmig oordeel der commissie, bovendien voorschijns eene utopie moet worden geacht.

Bij het treffen van maatregelen tot handhaving der neutraliteit treedt de landmacht geheel op den achtergrond. Zij zal daarbij slechts kunnen meewerken, voor zoover de behoefte aan haar ingrijpen tot dat doel mocht blijken op plaatsen, waar troepen of verdedigingswerken reeds uit anderen hoofde aanwezig zijn. Immers het is onmogelijk met eenige waarschijnlijkheid te voren vast te stellen, waar onze onzijdigheid gevaar loopt te worden geschonden, terwijl dit bovendien allereerst — en in den regel uitsluitend — te water zal geschieden.

De Marine is het wapen bij uitnemendheid om voor de eerbiediging van onze onzijdigheid te waken. Uit den aard der zaak zal het ook haar onmogelijk zijn alle punten te bezetten en vast te houden, waar een vreemde macht handelingen, strijdig met het internationaal recht, zou kunnen bedrijven. Maar zij bezit, in tegenstelling met het leger, het vermogen tot snelle verplaatsing naar en in elk gedeelte van het Indisch zeegebied, waar haar tegenwoordigheid kan worden vereischt.

Meestal reeds zal de aanwezigheid van eene Nederlandsche scheepsmacht van eenigszins beteekenende gevechtswaarde voldoende zijn om de partijen terug te houden van handelingen, strijdig met het volkenrecht. Maar, waar dit niet het geval mocht zijn, zal niet worden gearzeld om onze volle kracht in te zetten, ten einde den schender onzer neutraliteit van ons territorium te verdrijven.

Op grond van dit alles moet de conclusie aangevaard worden:

„De verdediging van Nederl.-Indië tegen een buitenlandschen vijand — de bescherming van de onzijdigheid daaronder begrepen — behoort in hoofdzaak door de zee-macht te geschieden.

Ongetwijfeld een absoluut juiste redeneering, die Napoleon zelfs — de man, dien men zoo dikwijls hoort noemen als voorstander van de verdediging (het wel) van Java met een leger — in de gegeven omstandigheden ongetwijfeld volledig zou onderschrijven.

(Wordt vervolgd.)

Uit de O.-I. Mail.

Pest-bestrijding. In de Nieuwe Soer. Cr. l. lezen wij o.m.:

Nu dokter De Raadt binnenkort Madioen tot standplaats zal krijgen, komt het Malangsche laboratorium onder leiding van dr. Osiaudhai, die tevens de leiding der medische pestbestrijding in het Malangsche krijgt. Met de technische leiding blijft belast de heer Ridder van Rappard.

Teneinde zoo krachtig mogelijk tegen de pest te kunnen optreden, behoort men haar niet alleen, waar zij zich vertoont, dadelijk te bestrijden, maar dient men ook te trachten haar voor te zijn.

Dikwijls zal de toename van het aantal vlooiën, dat per rat wordt geconstateerd, wijzen op eene sterfte onder de ratten, waardoor de vlooiën zich op de nog levende exemplaren verzamelen. In streken, liggende op de grenzen van een pestgebied, is het dus zaak, dergelijke verschijnselen met aandacht te volgen. Inderdaad is het elders reeds mo-

gelijk gebleken, uit die vlooiëncijfers eene conclusie te trekken, welke later door pestgevallen onder menschen werd bevestigd. Met het oog hierop is dokter De Raadt naar Madioen overgeplaatst. Wij mogen Solo, Rembang en Semarang thans beschouwen als streken, grenzende aan het pestgebied”.

Belangrijke opium aanhaling. Op 5 Juli j.l. werd te Batavia 400 K.G. bruto opium uit de Goentoer aangehaald. Men schat, dat een premie van 20.000 gulden aan de douane-ambtenaren, die het ontdekten, zal worden uitbetaald.

Reclame voor Java-thee. In de Javabode van 3 Juli wijdt R. B., een medewerker in Ned., een hoofdartikel aan dit belangrijke onderwerp en komt tot het volgende besluit:

„Zal de Amsterdamsche theemarkt van betekenis worden, dan moet een flink aantal koopers verschijnen en niet een paar. Het is geen gezonde toestand, wanneer een exporteur op heden het product koopt van eenige nog komende maanden. Dat doet hij, indien hij een stijgende markt verwacht. Was het aantal koopers nu groot, dan zou de planter natuurlijk veel meer voor zijn product kunnen bekomen.

„De Java-thee moet op verovering uit, want het is opvallend, hoe weinig er van gaat naar andere landen dan Engeland en Nederland. In Nederland zelf kan echter in de eerste plaats nog veel worden bereikt door reclame en verder in Duitschland. Maar, terwijl men de beoefening van reclame voorbereidt, make men zich tevens vrij van de gebreken der Amsterdamsche markt. Dat is de eisch van het oogenblik”.

Een strop. De Javabode van 6 Juli j.l. meldt:

De Brouckère-vliegtuigen, die ten behoeve van het Indische leger waren uitgezonden, gaan terug. De Legercommandant heeft gelijk gekregen: het Indische leger heeft niets aan vliegtuigen, omdat hier geen terreinen te vinden zijn, waarop een noodlanding kan worden uitgevoerd. Men had tot deze slotsom eerder kunnen komen, wanneer de Nederlandsche regeering niet eigenzinnig eerst de vliegtuigen had gekocht, om daarna te doen onderzoeken, wat men nu wel aan de nieuwe aanwinst zou hebben. Nu is de aankoop een strop geworden; die men zoo klein mogelijk zal trachten te houden door de aëroplans te doen ombouwen tot hydroplans. Dan krijgt de marine ze.

Indië's verdediging. De heer T(ersteeg), hoofdredacteur der Javabode, schrijft o.m.:

Het rapport stelt ons te leur.....
Indien werkelijk het belang van Nederland eischt, dat Indië voor Nederland behouden moet kunnen worden, — en daarvan zijn wij overtuigd, — indien het belang van Indië eischt, dat deze gewesten niet vallen in vreemde handen, maar, zolang ze niet zelfstandig kunnen zijn, blijven onder Nederlandsch bestuur, — en daarvan zijn wij ook zeker, — dan mag geen opoffering te groot zijn, om de vervulling van deze voorwaarden te verzekeren. Dan moet het daarvoor benodigde geld worden gevonden — en het kan worden gevonden, zelfs buiten de maatregelen, door de commissie aanbevolen, om. Een uitvoerrecht van 2 cent per K.G. suiker brengt reeds 28 miljoen op, gerekend naar het uitvoercijfer over 1912! Een matig uitvoerrecht op peiroleum kan het ontbrekende aanvullen. De rechten zouden niet drukken op de inlandsche bevolking; zij treffen de kringen, die het meest belang hebben bij het behoud van Indië voor Nederland. Daarnaast staan nog de financiële voorstellen der commissie, waarvan, gaat men tot de hiervoor aanbevolen heffingen over, het invoerrecht op katoenen goederen gerust kan worden geschrapt. Er is dus geld genoeg te vinden, indien men slechts wil. Maar wil men niet, zal men wederom trachten halve maatregelen te nemen, die reeds onvoldoende zullen zijn, alvorens ze ten volle zijn uitgevoerd, dan gaan wij accoord met de meening van den heer Van Gijn, dat zulke miljoenen-uitgaven ongewettigd zijn”.

De Locomotief is ook niet goed te spreken over de voorstellen der Defensie-commissie, en zegt o.a.:

„Het gaat niet aan om, zooals de commissie wil, de kosten der voorgestelde vlootuitbreiding gedeeltelijk te bestrijden uit de opbrengst van een verhoogd invoerrecht op katoenen goederen, een der eerste levensbehoeften der inlandsche bevolking. De bevolking is naar aller inzicht reeds zwaar belast, zonder dat is aan te toonen, dat zij hierdoor naar evenredigheid partij trekt van de staatszorg. Haar onderwijs is schamel, haar veiligheid onzeker, en in de steden is de verzorging van hare woonplaatsen over het geheel ellendig. Aan de hygiëne wordt nog pas de eerste hand gelegd, de genneskundige verzorging is geheel onvoldoende. Welk ander argument dan dat van het geweld kan dan worden bijgebracht om haar nog zwaarder te belasten voor een vlootversterking, waarvan zij haar belang niet zal kunnen inzien?”

Het Bat. Nieuwsbl. steekt er den draak mee:

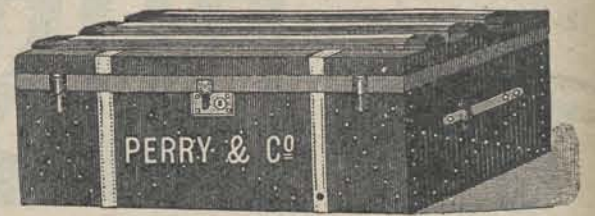
„Als er vijfendertig jaar om zijn, krijgen we de volgende rekening thuis gestuurd: 35 × 45½ mil-

HAAGSCHE KUNSTHANDEL

119 NOORDEINDE 119.

Ruime sortering GRAVUREN, in zwart en artistieke hand gekleurd. ETSEN, AQUARELLEN en TEGELS van de goedkoopste tot de duurere soorten.

GRATIS VERPAKKING VOOR INDIË bij aankoop vanaf f 10.—

MAILKOFFERS.

DEKSTOELEN.

HANGMATTEN.

H. W. v. BRAKEL & Zn.

HOFSMEDEN

PIET HEINSTR. 15 - TELEPH. H. 1767

FABRIEK VAN STIJLHAARDEN

INSTITUUT VOOR MEISJES

EXTERNAAT ————— BEPERKT INTERNAAT
KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)

School- en Pensionsgeld internaat f 800.—
Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.—

De Directrice: A. J. NELCK.

F. W. VAN WIJK - DAMES-
KLEERMAKER.

Tollensstraat 118. - Teleph. 3235.

Speciaal adres voor:
PLUCHEMANTELS, BONTMANTELS
- en TAILOR-MADE COSTUMES -
NAAR MAAT.

Behangers en Stoffeorders

Linoleums,

Tapjten,

Meubelen.

P. J. Veelo & Zonen
Den Haag
Lange Houtstr. 15b
Telefoon 8855.
Herderinnestraat 18
Telefoon 2048.

N.V. PULP-, JAM- & CONSERVENFABRIEK
VRUCHTEN- & GROENTENDROGERIJ

PRINCENHAGE.

GEDROOGDE GROENTEN, GEDROOGDE AARDAPPELEN,
— voor export en voor scheepsgebruik. —

Offerte met monsters op aanvraag te bekomen.

MAISON DE BONNETERIE
DEN HAAG 42 SPUISTRAAT 42

Jaarlijksche Opruiming

BLOUSES, PEIGNOIRS, COSTUMES- en
ONDERROKKEN, KOUSEN, HANDSCHOENEN

treft, ter logenstraffing van de ongeluksprofeten, die den dood der balata-industrie sedert het vorige jaar hadden geluid.

**

In hetzelfde nummer wijdt de heer J. R. Thomson een zeer waardeerende bespreking aan Prof. van Blom's artikel in de Gids van 1 Juni 1913, „de Pisangs van de West”.

**

De West van 8 Juli geeft een interessante beschrijving van een zoogenaamden Doedans, bij gelegenheid van het emancipatiefeest. Deze negerdans uit lang vervlogen dagen zou men eenigszins kunnen vergelijken bij hetgeen hier onder den naam van „Revue” in de variétheaters wordt gegeven.

Te oordeelen naar het verslag in De West, zouden wij zeggen, dat er veel van het oude is vergeten. Sedert den tijd van gouverneur van Sijpesteijn, die nog een ouderwetsche „Doe” heeft bijgewoond, is de dans in onbruik geraakt. Surinamers, die willen weten, hoe de „Doe” in vroeger jaren gedaan werd verwijzen wij naar den roman van Pater Rikken (een Surinamer van geboorte) „Ma Kankantri”, eenige jaren geleden in het blad „De Surinamer” als feuilleton verschenen. Dit verhaal bevat een schat van ethnographische en historische bijzonderheden, de vrucht van veel onderzoek, waarom het velen zou verheugen het in boekvorm te zien verschijnen. Het zou de moeite loonen een onderzoek te doen naar het verband tusschen de oude „Doe” en de „Woedodienst”, zooals die op Haiti nog veel voorkomt en daar niet zoo onschuldig is als de Surinaamsche Doe.

**

In het bijblad van De Nieuwe Courant (Onze Koloniën) van 29 Juli vonden wij een interessante correspondentie uit Paramaribo. In een aanhaling daarin uit een lezing van den heer Voultaire, Hoofdvoorzitter der Evangelische Broedergemeente, trof ons deze zinsnede: „.....De onberekenbare waarde van eigen grondbezit wordt teniet gedaan door de onverschilligheid van het jongere geslacht. Omdat dit met zijn grootere schoolwetenschap zich verheven dunkt boven den kleinen landbouw, gaat deze achteruit in plaats van juist met den tijd vooruit te gaan”.....

Wij moeten met den meesten ernst waarschuwen tegen dit verkeerd verklaren van maatschappelijke verschijnselen. Uit stadsbevolkingen maakt men geen landbouwers en met het zeer kleine beetje lezen, schrijven en rekenen, dat de kinderen op de districtsscholen leeren, „grootere schoolwetenschap” te noemen, verliest men toch wel alle verhouding uit het oog. Straks spreekt men nog van het „wetenschappelijk proletariaat”, dat die districtsschooltjes leveren. Door het zoeken van oorzaken in verkeerde richting maakt men het vinden van den weg, die tot verbetering leidt, moeilijker. Die werkelijk weet te onderscheiden, zal inzien, dat het onderwijs niets te maken heeft met den afkeer van een deel der bevolking voor landarbeid. Ook door landbouwonderwijs brengt men een bevolking, die zich van den landbouw afkeert, niet tot het bebouwen van den grond. Daartoe moeten andere factoren meewerken. Deze op te sporen is verdienstlijker werk dan het herhalen van gemeenplaatsen. Weet men den kleinen landbouw tot een winstgevend bedrijf te maken, dan zullen de zonen van kleine landbouwers hun ouders daarin volgen, zonder dat zij last zullen hebben van het kleine beetje schoolonderwijs, dat zij hebben genoten. Zijn andere bedrijven meer loonend, dan zullen geen kunstmiddelen hen bij den landbouw houden, ook al zouden ze niet in het bezit zijn van „grootere schoolwetenschap”. En ditzelfde geldt ook de ambachten.

Maatschappelijke verschijnselen te verklaren is niet ieders werk. Men heeft daarbij in de eerste plaats op te passen, dat men aan ongecontroleerde indrukken niet de waarde geeft van bewijsgronden. Al is de Surinaamsche bevolking klein, de maatschappelijke verhoudingen zijn er zeer gecompliceerd.

**

In de dagbladen vinden wij de mededeeling, dat de predikant Blijd uit Suriname door de Koningin is uitgenoodigd om op het Loo eene lezing te houden. De landgenooten van den heer Blijd zullen dit op hoogen prijs stellen.

Curaçao.

Gedurende de vorige week behelsden de bladen dagelijks telegrammen van Willemstad en New-York over de landing van den oud-president Castro in Venezuela.

Waren het eerst slechts geruchten, die o.a. te gengesproken werden door den Consul van Venezuela te Berlijn, volgens wien Castro zich in den omtrek van Dresden zoude ophouden, spoedig bleek het maar al te waar te zijn, dat Castro te Coro geland was en aldaar en op andere plaatsen in den staat Falcon een aanhang verkregen heeft, waarmede hij de omwenteling in Venezuela is begonnen, in de hoop de regering te Caracas omver te werpen en zichzelf tot president der Republiek te verheffen.

Coro is een kleine plaats aan de kust, nabij en

over Curaçao gelegen. Van hieruit beginnen de meeste omwentelingen in Venezuela en gewoonlijk is Coro ook de laatste pleisterplaats voor de hoofden der omwentelingen als deze mislukken; een barco brengt hun dan in eenige uren over zee naar Curaçao, waar een veilige schuilplaats gevonden wordt.

Castro heeft waarschijnlijk in Europa een stoomschip gehuurd en beladen met geweren, mitrailleuses en munitie, doch hoe dat zoo ongemerkt zijn gang heeft kunnen gaan in den tegenwoordigen tijd is ons een raadsel.

De Vereenigde Staten van N.-Amerika, die Castro en zijn handelingen voortdurend gadesloegen, omdat zij het grootste belang er bij hebben, dat hij niet opnieuw President van Venezuela wordt, zijn ditmaal leelijk om den tuin geleid; intusschen schijnt hun kruiser Desmoines naar Lagunaira vertrokken te zijn om de belangen der Amerikanen te beschermen.

De regeerende President Gomez is thans met dictatoriale macht bekleed en heeft zijn troepen Castro tegemoet gezonden. Deze zelf heeft natuurlijk geen soldaten kunnen medenemen, wél de noodige aanvoerders en generaals, maar hij vindt in het Westelijk deel van Venezuela genoeg partijgangers, die bereid zijn met hem op te trekken en hun fortuin te beproeven. Met geld en beloften voor de toekomst is het niet moeilijk in Venezuela een bende bij elkaar te krijgen. We moeten nu afwachten wat de naaste toekomst opleveren zal en of de Regeeringstroepen flink genoeg zullen blijken om Castro te verjagen. Deze heeft van uit Coro een brullende proclamatie uitgevaardigd, waarin hij Gomez van verraad beschuldigt en zegt, dat zijn politiek zal zijn beschaving en vooruitgang te bevorderen.

We hebben gezien, hoe hij dit gedurende tal van jaren gedaan heeft en hoe hij niets anders deed, dan zijn eigen belang behartigen en voor zichzelf schatten verwerven!

Het is voor Curaçao te hopen, dat Castro spoedig verjaagd wordt, maar dit is nog lang niet zeker. Men kan hem zekere energie en flinkheid niet ontzeggen, en dit zijn machtige factoren voor een bendeboofd.

**

Aangaande de 50-jarige herdenking der vrijmaking der slaven schrijft de Cur. Ct. het navolgende:

„Het halve-eeuwest der emancipatie van de slaven is hier met opgewektheid gevierd. Het feest werd Maandag te middernacht ingeleid met vuurwerk aan den Waterkant. De Zeeland schitterde in het Schottegat met ontelbare gloeilichten, hetgeen altijd een mooi schouwspel oplevert.

De Hoogmis, gevolgd door een Te Deum, werd ook bijgewoond door vele autoriteiten op uitnoodiging van de feestcommissie, die natuurlijk mede aanwezig was. Na afloop daarvan verzamelde zich een groot aantal genoodigden ten huize No. 76 in de Bredestraat, waar deze commissie receptie hield. De feestredenaar, de heer Antonio Pijpers, sprak een gloedvolle rede uit, waarop de eerewijn werd geplengd. Ook de Gouverneur wijdde diep gevoelde woorden aan de heuglijke gebeurtenis van vijftig jaar geleden.

De optocht, welke in den namiddag plaats had, bracht een groote menigte op de been. Vooropging een groote kar met de beeltenis van Koning Willem III; toen kwam de muziek, gevolgd door de commissieleden in verschillende rijtuigen.

's Avonds gaf het orkest van het weeshuis in het met groen en vlaggen versierde Wilhelmina-paviljoen een muziekuitsvoering, die een menigte toehoorders naar den Waterkant deed toestroomen.

Met genoegen kunnen wij melden, dat het geheele feest een ordelijk verloop heeft gehad.

In den namiddag van eergisteren had de aanbidding van een zijden vlag aan den Gouverneur plaats. Vergezeld door een grooten troep zingende jongens, die vlaggetjes droegen, begaf de commissie zich naar het plein voor het gouvernementshuis alwaar de heer Pijpers het woord voerde tot den Gouverneur, die zich aan een der ramen van de balkonkamer bevond. Vervolgens begaf de commissie zich naar boven ter overreiking van de vlag, na welke plechtigheid de Gouverneur de commissie met een toespraak bedankte.

Naar wij vernemen is het emancipatiefeest ook te Puerto Cabello door de aldaar gevestigde Curaçoesche kolonie gevierd.

**

Het tijdschrift „Het Nederl. Zeezeven” nam een stuk over uit de „Scientific American”, waarin met veel lof over Curaçao wordt gesproken.

Willemstad wordt een „spotless town” genoemd door hare buitengewone reinheid van gebouwen en straten. Het is steeds een geliefkoosde plaats voor Amerikaansche toeristen en wel door de keurige Hollandsche architectuur harer huizen en gebouwen, die doet denken aan de gebouwen en woningen van Nieuw-Amsterdam in den eersten tijd van vestiging op Manhattan-eiland.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Opleiding tot Inl. verpleger. De Pewarta Soerabaja verneemt, dat de regering het plan overweegt om een cursus voor opleiding van mantris-verpleger op te richten. Deze personen

Koninklijke Brood- en Beschuifabriek LENSVELT NICOLA VEENESTRAAT 23 DEN HAAG LUNCHROOM

Specialiteit:

HAAGSCHE BESCHUIT
ROGGEBROOD IN BLIK VOOR EXPORT

BOEKHANDEL - KUNSTHANDEL
LEESINRICHTING VAN BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN

DE GROOT & DIJKHOFFZ

voorheen A. VAN HOOGSTRATEN & ZON

PLAATS 27 - TEL. 2252 - DEN HAAG

LEVERING VAN SCHOOLBOEKEN VOOR ALLE
INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

Gebr. P. H. CAMINADA

LANGE HOUTSTRAAT 3

HAAG - Telefoon 713

SPECIALAAL ADRES VOOR ALLE OPTISCHE ARTIKELEN.
BRILLEN, KIJKERS, ENZ.

AANLEG EN ONDERHOUD VAN ELECTR. LICHT- EN SCHELGELEIDINGEN.

RIPPEN

PIANOHANDEL

PIET HEINSTRAT 42

ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN

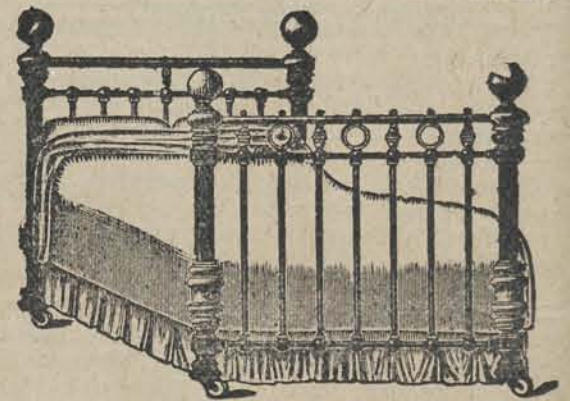
STEMMEN

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE —

PRINSESTRAAT.

TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

— GROOTE KEUZE —

van af het beste tot het eenvoudigste.

MAGAZIJN GESLOTEN VAN HALF EEN TOT TWEE UUR.

MAGAZIJN VAN:

Heeren Hoeden

EDUARD PELGER

PRINSESTRAAT 35, :: 's-GRAVENHAGE

TELEPHOON 3902.

zouden dan te werk gesteld worden aan verschillende poliklinieken op kleine plaatsen in de binnenlanden. Zij, die den leeftijd van 18 jaren bereikt en een lagere school met succes afgevoerd hebben, zouden als leerling aan dien cursus worden toegelaten, en een tegemoetkoming van f10 's maands ontvangen. De kosten zijn zoodanig berekend, dat 100 leerlingen bij doktoren op verschillende plaatsen zullen worden opgenomen. Er hadden zich reeds 70 leerlingen opgegeven, waarvan 17 aan den stadsgeneesheer van Batavia zullen worden toegevoegd; 1 aan Dr. Schoorel, 7 aan den civiel geneesheer van Tasikmelaja, 5 aan den dokter-djawa van Mandondjaja, 16 aan den stadsgeneesheer te Semarang, 6 te Kertosono, 3 te Sidoardjo, 9 aan den eerst-aanwezende stadsgeneesheer te Soerabaja, 4 aan Dr. Deggeler te Tjepoe, 2 op verschillende plaatsen in de Buitenbezittingen. De geneesheeren krijgen voor elken verpleger, die zij afleveren, een premie van f 500.

Ontwikkeling der Ind. meisjes Hetzelfde blad meldt ook, dat er onder de Inlandsche jonge meisjes animo is om deel te nemen aan het kleinambtenaars-examen. Onlangs heeft Mas Adjeng Soeari te Kertosono dit examen met goed succes afgelegd. De regering schijnt van plan om met kracht het onderwijs aan Inlandsche meisjes te bevorderen. Subsidie wordt verleend aan 4 scholen, die weldra met dit doel opgericht worden. Het volgende jaar zal aan 25 partikuliere Inlandsche meisjesscholen subsidie verleend worden, zoodra elke school minstens 25 leerlingen telt.

De „Indische Partij”. In de Sin Po, het Singkêh-blad, dat meer en meer gelezen wordt om zijn gepeperde taal, z.g. „lombokstijl”, worden ook nu weer Europeesche personen en toestanden brutaalweg aangevallen en gegispit. Zoo vindt men in een der laatste nummers als bijlage een plaat, voorstellende een Europeesch meisje als een koningin gekleed, rustende op een ijzeren ledikant. Op den grond, aan beide zijden van het bed twee duivels, de een blank, de andere zwart, hun best doende het ledikant te beklommen en de maagd te veroveren. De blanke duivel moet de Indische Partij voorstellen, de zwarte de Sarikat Islam, die beiden pogingen aanwenden om in het bezit van Ned-Indië te komen. Een zekere Pena Melajoe vraagt naar aanleiding hiervan in de Pembrita Betawi, waarom de Sin Po zich bepaalt tot ridiculiseeren dezer twee verenigingen. Het kan even goed een tekening maken van de Chineesche maagd, ook al in een bed gelegen, aan wie het hof wordt gemaakt door een Chineeschen jongeling, in dandy-achtige Europeesche kleeding, die de Soe Poo Sah moet voorstellen.

De Bintang Soerabaja, „almarhoem I. P.” (de Indische Partij, zaliger nagedachtenis), besprekende, verliet zijn lezers van de tekening in het Mei-nummer van dit jaar van het Koloniaal Tijdschrift, voorsellende de audientie der vossen bij Koning Leeuw. Drie vossen, verder vossen bij Koning Leeuw, brengen den Leeuw de momd als makke schapen, brengen den Leeuw de gewijzigde statuten van de I. P., waarop de Leeuwen antwoord geeft: „Nee, jongens, ga maar weer naar huis, met die onschuldige maskers brengen jullie mij toch niet van de wijs”. Wij twifelen er niet aan, of De Expres zal het antwoord hierop wel niet schuldig blijven, zegt de Bintang Soerabaja.

De „Sarikat Islam”. Te Bondowoso woont sedert anderhalve maand een Arabier, die beweert, dat hij pas van Mekka gekomen is en daar, biddende op het graf van den Profeet, diens stem, zacht sprekende, gehoord heeft. De Profeet zeide dan, dat hij niet zoozeer vertoerd, als wel ten zeerste bedroefd is, dat millioenen Mohamedanen niet in den hemel der zaligheden zullen worden toegelaten, omdat zij niet overeenkomstig zijn leer hebben geleefd. Ook de Javanen heeft hij hiermede bedoeld. Vele Inlanders te Bondowoso gelooven den Arabier en hebben in zijne woorden en toespraken aanleiding gevonden om lid te worden van de S. I., voor zoover zij dit nog niet waren (Pewarta Soerabaja). Te Semarang is een contra S. I.-beweging ontstaan (id.). Tot nu toe bestond in Malang de gewoonte, dat bij begrafenissen van Sarikat Islammers duizenden medegingen naar het kerkhof, ook van andere distrikten dan het distrikt, waarin de overledene gewoond had. Deze openhooping van menschen leverde niet alleen gevaar op het verkeer van auto's, rijtuigen, voor stremming daarvan enz., maar was ook bij het bestaan van zooveel besmettelijke ziekten als in Malang, niet in het belang van de volksgezondheid. Vandaar, dat nu de assistent-resident van Malang gelast heeft, dat nu de assistent-resident van Malang gelast heeft, dat leden uit andere distrikten niet meer aan de begrafenissen mogen deelnemen. Goed, schrijft de Bintang Soerabaja, die het bovenstaande mededeelt, maar zijn er ook strafbepalingen tegen overtreding van dit verbod gemaakt? De politie kan veel gelasten, maar weet haar gezag niet altijd te handhaven. Waar zij met kracht moest optreden, laat zij dit soms achterwege. Laatst ging te Soerabaja een politieopziener aan den haal, toen eenige H. B.essers zich tegen zijne bevelen gingen verzetten. Een andere keer, ook al te Soerabaja, werden de Chineesche tokohouders door een politie-agent gelast hunne winkels om 7 uur te sluiten.

De tokohouders begrepen er niets van, maar zouden den last toch opvolgen, gingen evenwel eerst bij den wijkmeester naar de reden van dien last informeren. Deze wist evenwel van niets af, en ging toen naar den commissaris van politie, die er ook niets van begreep. Eindelijk bleek het, dat hij, de commissaris, wel gelast had, dat de verkoopers op straat zorgen moesten, des avonds om 6 uur de straten ontruimd te hebben. De oppassers hadden de presentah verkeerd begrepen en dus ook verkeerd overgebracht. Zoo gebeurt meer! De verkoopers op de pasar te Pabean (Soerabaja) moeten zich op last van de politie laten photographieren. Het portret moet worden geplakt op het bewijs van vergunning om op genoemde pasar te verkoopen, en zulks ter voorkoming, dat andere personen of slecht volk op het terrein komen en van de vergunning gebruik maken. Zou 't niet goed zijn, vraagt de Bintang Soerabaja, dat ten aanzien van de chauffeurs en huurkoetsiers ook een dergelijke bepaling gemaakt werd?

Het Hollandsche gouvernement moet er zich op toeleggen, dat de Inlanders gaarne met Europeanen willen omgaan en samengaan, dat zij gaarne Hollandsche onderdanen willen zijn en dat zij meer en meer van de Hollanders zullen gaan houden. Tot nu toe is de omgang van de zijde der Hollanders van dien aard, dat er van toenadering geen sprake kan zijn. Waarom is er meer contact tusschen Inlanders en Arabieren, Chineezen en Japanners? (Soeara Melajoe).

WAT DE CHINEES VERTELT.

Chineesche ijsfabriek met muziek. De ijsfabriek te Salatiga, vroeger van den heer Delthul te Ambarawa, is nu in handen van een Chinees overgegaan, naar men zegt gekocht met het geld van den manjor Oei Tiong Ham. De nieuwe eigenaar wil een uitbreiding aan deze zaak geven, door er een toko aan te verbinden en daar elken Zondag muziek te laten maken. Om te beginnen heeft hij nu den prijs van het ijs verhoogd (Pewarta Soerabaja).

Chineesche Postbeamten. Op de groote postkantoren worden, volgens hetzelfde blad, Chineesche assistens aangesteld voor den verkoop van postzegels, die een traktement van f80 's maands krijgen, maar een borgtocht van f 3000 moeten stellen. Te Soerabaja zijn er twee aangesteld.

Een Gecombineerde Handelsvereniging en Chineesche Ver. allerwege. Te Soerabaja zijn eenige Chineezen voornemens om samen met Inlanders een handelsvereniging op te richten. Twee Chineezen willen daarvoor reeds f 10000 geven. Rechtspersoonlijkheid werd verleend aan de N.V. Handelsmij. de Cullinan, merk Ing Hoo te Semarang, voor den handel in medicijnen en het maken van cigaren, sigaretten enz., met een kapitaal van f 50000 in 100 aandeelen van f 500. Directeuren zijn de heeren Tan Mo Soei en Kwek Ing Hiat. Commissarissen de heeren Ong Mo Sing en Tjien Hok Tien. — Id. N.V. Handelsmij. Sam Hoo te Djokdja, zijnde eene voortzetting van de zaken van de Sam Hoo Kingsi, met een kapitaal van f10000 in 10 aandeelen van f1000. Directeuren zijn de heeren Tjhi Taij Hoe en Siauw Ameon. Commissarissen de heeren Siauw Tjie Joa en Tjhi Thaij Teng. — Id. N.V. Handelsmij. Djoe Sing te Laboan Hadji (Lombok Oost), met een kapitaal van f 150000 en 150 aandeelen van f 1000. Directeur is de heer Lie Siang Hoei. Commissaris de heer Liem Poen Kiem. — Id. De Vereniging „Njo Boen King Soe” te Goerah (Kediri). — Id. Het spaarbankfonds „Hoa Kiao Gien Hang” te Makassar. — Id. De vereniging „Loe Pak Kong Ngai Kwee Kan” te Soerabaja (Pewarta Soerabaja). — Id. N.V. Tapiocafabriek „Kewong Ha Hin” te Bandung (Pantjaran Warta). — N.V. Handelsmij. „Lie Tiang Tjeng” te Batavia. De vereniging „Kong Siauw Hwee Koan” te Soerabaja (Perniagan). — Ter laatstgenoemde plaats zijn volgens de Bintang Soerabaja enkele Chineezen bezig, de „Hoa Siang Lian Hap Hwee”-vereniging op te richten, die ten doel heeft: 1e. de behartiging van de handelszaken der leden speciaal; 2e. het oprichten van waschen- en strijkinrichtingen; 3e. Id. van barbiershuizen voor het scheren en haarknippen; 4e. Id. van kleermagazijnen, waar ook kleeren kunnen worden aangemaakt. Wanneer deze zaken tot stand zijn gekomen, worden, al naar gelang der behoefte, andere aangelegenheden ter hand genomen. Ook zal bij overlijden en ziekten hulp verleend worden. De vereniging zal beginnen met een kapitaal van f5000 te werken in aandeelen van f 25, die in paymenten van f 2.50 's maands door de leden kunnen worden aangezuiverd. Een voldoende aantal leden is reeds bij elkaar gekomen, om dit kapitaal te kunnen vormen. Het bestuur zal bestaan uit 1 president, 1 vice-president, 2 secretarissen, 1 adviseur, 1 penningmeester, 1 hoofdcommissaris en 6 gewone commissarissen. Deze vereniging valt blijkbaar in den smaak zoowel van de werkgevers als van de arbeiders.

Contra S. I. Intusschen gaat de S. I. voort angst

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering tegen ongevallen
Oudehavenkade n. r. 1. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING
Individueele **ONGEVALLENVERZEKERING**,
AUTOMOBIELVERZEKERING, Enz. Enz.
VRAAGT PROSPECTUS.
Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië
te **SOERABAJA**.

VLEU PIA KUNSTSPEL- ORG VERHUUR. PIANO's van f5.— VLEUGELS „-8.— REPARATIE. RU Afd. Gebruikte SPECIELE INRICHTING voor de	GOOSEN & SWAGERMAN DEN HAAG - BOEKHORSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS. p.m. of f50.— p.j. af. „-80.— „ „ STEMMEN. IL. Instrumenten. voor het GEREEDMAKEN TROPEN.
--	--	--

WAROONG DJAWA
INDISCH RESTAURANT
à la Carte
Kortenaerkade 10 - DEN HAAG.
TELEPHOON No. 4882.
Dagelijks geopend van 12-7 uur. Voor uitzending
wordt f 0.25 bestelloon gerekend, tenzij afgehaald.

„TRANSVALIA”
PRINS HENDRIKSTRAAT 74, DEN HAAG.
ONDERGOEDEREN
OOK IN ECHT JAEGER.

Telefoon H 7057.
C. P. A. NICOLAI
Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN
RUIME KEUZE. NIEUWSTE MODELLEN.
DUNKLERSTRAAT 33 HOEK VALERIUSSTRAAT.

J. P. KOSTER
-o- ANTIKE EN MODERNE WOONRICHTING -o-
BEHANGERIJ - STOFFEERDERIJ - MEUBELMAKERIJ
V. D. SPIEGELSTRAAT 2 - DEN HAAG.

VEENESTRAAT 29. - Telefoon 4105.
SPECIALE AANBIEDING:
GEPANTSERDE HUTKOFFER, lang 100 c.M.,
breed 50 c.M., hoog 36 c.M. f 9.75
GEPANTSERDE HUTKOFFER, lang 100 c.M.,
breed 50 c.M., hoog 40 c.M. „ 10.75
GEPANTSERDE MAILKOFFER, lang 100 c.M.,
breed 50 c.M., hoog 50 c.M. „ 11.50
GEPANTSERDE BOEKENKOFFER, 50 x 50 c.M. „ 6.25

en beroering te veroorzaken, zoowel onder Inlanders als onder Europeanen en Chineezers. De weifelachtige houding van de Regeering is hiervan mede oorzaak, roept de Chineesche pers, o.a. de Perniagan en ook de Pewartia Soerabaja uit. Aan Hadji Samanoedi, het hoofd van de S. I. te Solo, werd volgens de Bintang Soerabaja voordat hij nog naar Buitenzorg op audientie ging, door den Resident van Solo den raad gegeven, de besturen van de verschillende afdelingen dezer Vereeniging te zuiveren van de woelige en minder betrouwbare elementen. Aan dezen raad is tot nu toe geen gevolg gegeven, naar men zegt uit vrees, dat deze personen uit de besturen gestooten, ook uit den Bond zullen treden, en alsdan in staat geacht zouden worden de geheimen van de S. I. te openbaren. Als deze bewering waar is, zou de S. I. er dus „geheimen” op na houden. Zou ja, behoort deze vereeniging dan nog langer gehandhaafd te worden? Zoo vraagt het blad en vervolgt: Aan het hoofdbestuur van de S. I. wordt het voornemen toegeschreven een algemeene conferentie met de bestuursambtenaren uit te schrijven, om duidelijk de bedoeling van de S. I. te doen uitkomen. Maar wat geeft zulk eene conferentie, als de S. I. er toch geheimen op nahoudt en wat beteekent dan ook de opdracht aan Dr. Hazen en Dr. Rinkes gegeven? Weet de Regeering nu nog niet genoeg van de S. I. om haar te handhaven, dan wel te doen ontbinden. Het gevolg van deze weifelachtige houding is ook, dat in sommige afdelingen de S. I. bemoeielijkt, en andere streken weer door de ambtenaren welwillend wordt aangezien. In Modjokerto b.v. wordt den S. I. immers het leven zood zuur gemaakt, dat 60 leden hun ontslag genomen en zich bij den Resident van Soerabaja beklagde hebben. De assistent-resident en regent van Modjokerto werden naar Soerabaja opgeroepen om zich te verantwoorden (Bintang Soerabaja). De animo om lid van de S. I. te worden is nu in Soerabaja gering. De Chineesche eigenaren van auto's hebben hunne inlandsche chauffeurs ontslagen en vervangen door Europeesche of Chineesche, alles door en vanwege de S. I. Te Pamanoekan (Krawang) hebben onlangs, de santris in het Chineesche kamp aldaar herrie veroorzaakt. Twintig hunner kwamen in de toko van Ang Soeij Beng, om, zooals zij zeiden, sitsen te koop. Eén dezer santris, de woordvoerder, kwam den winkel binnen, vroeg naar de verschillende stoffen en prijzen. De boel werd door elkaar geworpen, maar niets werd gekocht. Het meisje, dat bediende, zag den toeleg om te plagen, doch bleef bedaard. Eindelijk zeide de santri, dat de sitsen niet mooi en de prijzen te hoog waren, spuwde op het goed en schold het kind uit. De scheldwoorden werden door den zoon van Ang Soeij Beng, die toevallig op straat er vlak bij stond, gehoord.

Hij liep naar binnen en vroeg den santri waarom hij die woorden gebezigd had. De santri gaf zoo'n onbeschoft antwoord, dat de Chinees en hij aan het vechten gingen. De santri werd gewond aan het hoofd, waarop hij zijn piso blati trok en geholpen zou worden door zijne metgezellen, maar de Chinees had nog juist den tijd naar binnen te gaan en met een vuurwapen weer te verschijnen te komen, waarmede hij de santris dreigde, die toen afdroep, maar een uur later met 300 volgelingen, gewapend ook met geweren, in het Chineesche kamp terugkwamen. Gelukkig werd de politie door den wijkmeester spoedig gewaarschuwd, die de santris uit elkaar jaagde en de rust in het Chineesche kamp herstelde.

Telkens hoort men van dergelijke voorvallen op verschillende plaatsen van Java. Wanneer zal er een eind aan komen? Zoo vraagt De Perniagan.

Van Vreemde Koloniën.

Alcohol in Kameroen.

Niettegenstaande de Brusselsche conferentie geen algemeenen maatregel tot stand heeft weten te brengen, heeft de Duitsche regeering het voornemen de volgende maatregelen te treffen om het drankmisbruik onder de inlanders in Kameroen te bestrijden. Bepanking van het recht van verkoop voor de verschillende handelshuizen tot de hoeveelheid, welke zij thans verkopen, met geleidelijke inkrimping er van. Besluit om geen nieuwe verkoopers meer toe te laten, daar waar er reeds zijn. Verplichting om de noodzakelijkheid voor een nieuwe toestemming aan te toonen, als deze gevraagd wordt in een gebied, waar de handel overigens vrij is.

De Kamer van koophandel voor Zuid-Kameroen, heeft bezwaren tegen deze voorstellen ingebracht. In theorie juist zij de strekking toe, maar als de omliggende staten niet medewerken, is de smokkelhandel in een nog zoo weinig georganiseerd gebied niet tegen te gaan, bovendien is 't drankmisbruik er niet door de Europeanen ingevoerd. Vroeger brouwen de inlanders zelf sterke drank, die nog veel nadeeliger was dan de ingevoerde drank. Deze laatste tegengaan geeft dus geen oplossing van het misbruik, dat men bestrijden wil.

De Kurkeik.

Wij zijn niet deskundig en wagen ons dus niet aan een oordeel over de mogelijkheid, maar waar

Duitschland er voordeel in ziet proeven in Afrika te doen nemen met den aanplant van den kurkeik, komt 't ons niet onwaarschijnlijk voor, dat er voor Nederlandsch-Indië nut in gelegen kan zijn de aandacht er op te vestigen. Onze koloniën toch hebben een afwisseling van zoo velerlei grondsoorten en, tusschen tropisch strand en sneeuwtop, van zoo velerlei klimaat dat er, als 't ware, voor elken aanplant een proeffterrein moet zijn aan te wijzen.

In de Deutsche Kolonialzeitung van 26 Juli komt een artikel voor van C. Dauphin uit Sevilla, waarvan 't volgende ontleend is:

De kurkeik groeit overal waar de olijfbom voorkomt, zoo aan de Middellandsche zee in Spanje, Frankrijk, Italië, Algiers, Tunis, Marokko, ook in Portugal. Hij komt daar in 't wild voor, de eikel valt af, schiet bij vochtig weer wortel en vormt een nieuwen boom. Dicht bij elkander groeiende kunnen de boomen zich niet in de breedte ontwikkelen en vormen dunne, hoog opschietende stammen. Staan zij vrij, dan worden de stammen breed, evenals de takken. Staan de boomen op kleine afstanden, op onbebouwden, zelfs steenachtigen bodem, dan groeien zij langzaam op en geven een goede kwaliteit kurk. Op bebouwd en z.g.n. goed land groeien zij sneller, maar geven dik, zwamachtig, zeer poreus kurk, met weinig handelswaarde.

De jonge boompjes moeten tegen 't vee beschermd worden, daar 't groen dan zeer gewild is. Om goed product te krijgen vergt de kultuur verder ook behoorlijke verzorging (Dauphin geeft daarvoor vrij uitvoerige aanwijzingen). De kurkeik is in Spanje tegen de grootste hitte bestand en doorstaat ook matige koude, die niet lang aanhoudt. Hij komt in de vlakte en in 't bergland voor, tot op 900 M. Hij stelt zich met bijna elke grondsoort tevreden. Trekt hij graniet-, lei- en zandsteenbodem voor, daarentegen wil hij niet in zuiver kalkhoudenden en vasten grond tieren.

De vrucht is heel bitter en heeft alleen nut als varkensvoer.

Op voorstel van C. Dauphin worden door de D. regeering proeven genomen in Z.-W. en in O.-Afrika, alsook in Kameroen. De planter, die zich aan deze kultuur wagen wil, zal wat geduld moeten bezitten, maar de toekomst zal dit kunnen beloonen. De eerste oogst geeft de boom, als hij ongeveer 30 jaren oud is, daarna telkens na 8 à 10 jaren. Planting met verdeling over verschillende jaren is daarom gewenscht. De eikels geven bovendien goed zijnenvoer. Voor de streken, waar anders weinig productief hout groeit, acht de schr. den aanplant van belang voor de regeering, die op den duur goede inkomsten er uit kan trekken, zooals de Fransche regeering doet bij de uitgestrekte staatsbosschen in Algerië.

Koloniaal Congres te Gent.

't Derde Internationaal Koloniaal Congres zal, van 24—30 Augustus, te Gent worden gehouden. Het algemeen programma geeft o.m. aan:

Zondag, 24en Aug. 10½ u. Opening door den voorzitter en den B. minister van koloniën. — Maandag: bezoek aan de Fransche koloniale afdeling, aan die van Kongo en Canada der Internationale tentoonstelling. — Dinsdag: Voordracht van J. Chailley, Fransch député, over „La civilisation et les colonies. Résultats et devoirs. — Woensdag: Voordracht van M. de Wildeman, directeur van den Botanischen staatstuin te Brussel. — Donderdag: Bezoek aan 't Kolon. Museum te Tervuren. — Vrijdag: Voordracht van den kabinetschef van den minister van koloniën, den heer Denyn, over: De Congo in de toekomst. — Zaterdag: algemeene vergadering en sluiting, na vaststelling der in de sectiën aangenomen uitspraken.

Het congres zal voor de behandeling der verschillende onderwerpen uit vier sectiën bestaan: de blanke in de koloniën; de inlandsche omgeving; algemeene organisatie der koloniën; economisch stelsel der koloniën.

Personen, die lid van 't congres willen worden, kunnen zich opgeven aan den heer F. van Ortro, algem. secr. van 't uitvoeringscomité, 35 quai des Moines, Gent. 't Lidmaatschap kost 10 fr.

De koloniale tentoonstelling te Marseille in 1916.

De Fransche regeering heeft ten gunste van Marseille beslist. In 't vriendschappelijk geding tusschen deze stad en Parijs, heeft voor 1916 Marseille de voorkeur gekregen voor een nationale koloniale tentoonstelling. In beginsel is daarbij echter reeds aangenomen, dat deze als het ware tot voorbereiding moet worden van een groote internationale koloniale tentoonstelling, die in 1920 te Parijs gehouden zal worden. Wij hebben dit met genoegen vernomen. Het voornemen om in 1916 in Nederland een groote internationale koloniale te houden, ter gelegenheid van het eeuwfeest van het weder onder Nederlandsch bestuur komen van onze koloniën, krijgt nu weer alle recht en reden van bestaan. Oost en West heeft nu nog juist goede gelegenheid en voldoende tijd om het besluit der algemeene vergadering van 19 Juli 1912, tot het organiseren van een groote tentoonstelling, tot zijn recht te doen komen.

De jaarvergadering van den 16en dezer moge zoo noodig het Hoofdbestuur aan dit genomen besluit

DORDTSCHER BANK

's-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14
Behandelt alle BANKZAKEN.

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE

vestigen speciaal de aandacht op:

Een zeer mooie collectie
Witte Zomerblouses
van af f 4.—
en
Strandcostumes.

De Sigaren Ex- en Import-Maatschappij
v/h. **L. LANGE**

LEVERANCIER VAN Z.K.H. PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN
Lange Voorhout 86 - 's-GRAVENHAGE

Ruime sortering van 3, 4 en 5 Cts. Sigaren.
Specialiteit in HAVANA, MANILLA en BREMER SIGAREN.

Frans van Wijk en Zonen,

24 Vlammingstraat,

:- DEN HAAG. :-

Hulshoudelijke-, Keuken-, Badkamer-
Inrichtingen.

Firma J. R. JEDELOO

FABRIEK EN MAGAZIJNEN VAN DIAMANTEN,
:- GOUDEN EN ZILVEREN WERKEN. :-

9 SPUISTRAAT 9

Telef. 1603. DEN HAAG. Telef. 1603.

MAGAZIJN INSULINDE

62 SPUISTRAAT. - Telefoon 3687. - DEN HAAG.

Beslist goedkoopst en soliedst adres voor Dames-,
Heeren- en Kinder-Ondergoederen. — Onze prijzen
zijn ver beneden elke concurrentie. :- :- :- :-

SPECIALAAL INGERICHT voor Indische Families.

VACANT

TOKO BAHROE

Van Kinsbergenstraat 126, Intercomm-
bij de Prins Hendrikstraat, DEN HAAG. Tel. 4796.

SPECIALAAL ADRES VOOR GOEDE SAMBALLANS EN BOEMBOE'S.
Firma BARNAS & DIEMERS, Importeurs.

herinneren. Een kleine drie jaar is niet veel om iets indrukwekkends tot stand te brengen, maar met voortastendheid is het toch nog wel te doen.

Britsch-Indië.

Op een massameeting der Moslims voor het stadhuis te Calcutta werd heftige afkeuring uitgesproken over de handelwijze der autoriteiten te Cawnpore, die een gedeelte eener moskee hadden doen afbreken ten behoeve eener reparatie van een der verkeerswegen. In een officieele verdediging werd bekend gemaakt, dat het afgebroken gedeelte der moskee niet geheiligd was.

Er verschenen heftige artikelen in de Moslimsche pers en er heerschte groote opwinding te Calcutta. Moslims trokken met vlaggen in optocht door de stad, roepende om rechtvaardigheid.

Te Cawnpore hadden ernstige onlusten plaats. De politie was genoodzaakt van de vuurwapens gebruik te maken. Dertien oproermakers werden gedood en 30 gewond, terwijl een politie-agent gedood werd en er 40 gewond werden.

INGEZONDEN.

Geachte Redactie.

Het zij mij vergund met een enkel woord te antwoorden op de vragen, in Uw hoofdartikel van 17 dezer den heer Douwes Dekker gedaan. Daarbij wil ik echter dadelijk op den voorgrond plaatsen, dat D. D., indien hij het zelf kon doen, die beantwoording op veel meer afdoende wijze zou hebben gegeven.

Allereerst moet mij een woord van erkentelijkheid uit de pen, wijl dit, naar ik meen, de eerste maal is, dat in Uw kolommen een oordeel wordt uitgesproken over D. D. en zijn actie, waarin deze eens niet worden afgebroken. Alles, wat nu toe daarover in Uw orgaan voorkwam, was slechts overgenomen uit andere bladen, en dan juist altijd het minst gunstige aanzicht van de zaak. Het heeft me wel eens verwonderd, dat ik in Uw blad nimmer nog vond de poging om door een onbevooroordeeld artikel, geput niet uit andere bladen, doch uit de publicaties der partij zelve, een eerlijk licht te laten vallen op de belangrijke beweging, die de I. P. toch was en nog is. *) Want hoe men overigens daarover oordeelt, een onbevengene bestudeering is zij toch wel waard.

En waar U zegt, dat D. D. van Indië had medegebracht „de roep van een gevaarlijken, revolutionairen, politieken geestdrijver, die streefde naar de stelling van een oppersten leider van de gekleurde rassen in Indië, met omverwerping van het tegenwoordige gezag” en dat u D. D., na hem gehoord te hebben, „bezadigd” noemt, en voorstander van ideeën, die men in Holland ook zou zijn toegedaan, dan is dat een aanklacht tegen de Indisch-Europese pers, welke ons van D. D. bracht dien roep. Want D. D. bracht dien roep niet zelf mede, maar deze was hem reeds lang vooruitgegaan.

Dat er personen waren, die nog vóór zijn optreden hier in D. D. niet zagen een gevaarlijken geestdrijver, maar een het goede voor Indië willenden werker, was het gevolg van het feit, dat zij tot vorming van hun oordeel niet alleen lazen de Indisch-Europese bladen, doch ook en vooral de Express, het orgaan van de I. P.

„Willen wij iets anders dan Gij?” vraagt ge. Maar als dit werkelijk zoo is, als inderdaad hetgeen D. D. wil hetzelfde is als wat men hier wil, waarom dan die bestrijding door ingezonden stukken en anderszins? Waarom dan in Indië dat zielige pogen om D. D. bij zijn volgelingen verdacht te maken en hun vertrouwen in hem te schokken?

U zegt, niemand bij ernstig doordenken kan twijfelen aan het feit, dat we eens een onafhankelijkheid van Indië zullen moeten accepteren.

Alleen, wanneer U, als ik, de propaganda-tocht van D. D. had medegemaakt, zou U al ras tot de conclusie zijn gekomen, dat er dan al bedreovend weinig „ernstige doordenkers” zijn in ons land, want er zijn weinig punten geweest, die zoo bestrijding hebben gevonden, als juist die onafhankelijkheid als toekomstmogelijkheid.

Verklaarde niet een oud-Resident, toen D. D. over die mogelijkheid sprak: „U kunt van mij als Nederlander nimmer sympathie verwachten daarvoor.....”? D. D. vroeg daarop, of hij die sympathie dan ook niet kon verwachten van hem als mensch.

Maar volgens het antwoord waren de Nederlanders en de mensch in dezen niet te scheiden.

Ik persoonlijk geloof dan ook niet, dat de uitlating van den heer Idenburg, dat Holland aan de kolonie nimmer de onafhankelijkheid zal schenken, alleen komt voor rekening van hemzelf. Ik geloof, dat hij die woorden wel degelijk zeide als vertegenwoordiger van het Nederlandsche gezag, en ik weet, dat heel velen, en toch werkelijk niet de allerminsten, die meening van den G.-G. geheel onderschrijven.

Het is wel waar, dat de door D. D. genoemde termijn van wellicht een eeuw veler gemoederen

weer bedaald heeft, maar dat is niet omdat zij die onafhankelijkheid na zóo lang wél willen aanvaarden, maar omdat, zooals een debater ook zeide, men daarbij denkt: „zoo lang nog, wie dan leeft, wie dan zorgt”.

Een gep. assistent-resident, daarover gevraagd, vroeg min of meer verontrust, waar het dan heen moest met zijn en anderer pensioen? Ook deze zal misschien geen bezwaar hebben tegen onafhankelijkheid over een eeuw, omdat hij zijn pensioen dan zeker al wel tot het einde zal hebben genoten.

Bovendien, men spreekt steeds van „losscheuring”. D. D. zelf gebruikte dit woord nimmer, noch in 't openbaar, noch in particuliere gesprekken. Integendeel, hij wees er op, dat de geestelijke banden met Holland niet te verbreken zouden wezen, en ook niet behoeften te worden verbroken, ook al zou er geen materiele band meer zijn.

Het is aan de Regeering om thans te zorgen, dat elke mogelijkheid van verbreken van den stoffelijken band op andere wijze dan langs geleidelijken weg worde weggenomen.

Wanneer de Regeering (en vooral ook de bladen) weigeren rekening te houden met de huidige nationalistische en economische stroomingen, wanneer zij voortgaat eerlijk strijdende verenigingen door weigering van rechtspersoonlijkheid te maken tot „geheime”, „ondergrondse” verenigingen, waarop alle vat onmogelijk wordt, dan, ja dan zou het kunnen gebeuren, dat andere wegen als de meest geleidelijke worden ingeslagen. Waarom dan de Indische Partij, vraagt ge. Maar ik verbeeld me, dat de groote toename van koloniale belangstelling niet het minst het gevolg is van de actie der Indische Partij. Wanneer een volk gedeeltelijk begint te ontwaken, is het noodig — in het Oosten evengoed als in het Westen — dat het zich aansluit, dat het in solidariteit kracht zoekt. Dan alleen is het mogelijk die ontwakings dienstbaar te maken aan de evolutie van dat volk. Men zal in de toekomst rekening hebben te houden met de wenschen van bonden als de I. P. en de S. I., zooals men hier in Holland len slotte rekening is moeten gaan houden met de wenschen b.v. der S. D. A. P. Ook aan haar werd Koninklijke goedkeuring geweigerd, bij het eerste verzoek, en toch is zij geworden de macht van nu.

En daarvoor was o.a. noodig de I. P. Verder is naar mijn meening het groote nut van de I. P., dat zij enerzijds de Indo's leert niet meer te zien of het volk hunner moeders (en al deed zij dat alleen maar, dan reeds had de partij bestaansrecht), maar anderzijds, omdat daardoor in Indië heel velen, die tot nu gebukt gingen onder hun „tint”, diezelfde tint nu gaan voelen als iets, waardoor zij in geen deele minderwaardig zijn dan andere „tinten”. Waar de woorden Sinjo en Indo langzamerhand waren geworden kleinere benamingen, daar heeft het woord Indiër in velen wakker geroepen iets van fierheid en kracht.

Ook daarvoor was de I. P. noodig. Trouwens, wat baat het ons te redeneeren over het al dan niet aanwezige bestaansrecht der I. P. Zij bestaat nu eenmaal, zij 't ook niet formeel, en met dat bestaan hebben we rekening te houden.

Ik dank U, geachte redactie, voor de plaatsing mijner opmerkingen, die naar ik hoop, als er zoiets bestaat als „de geest van D. D.”, geheel in dien „geest” zijn geschreven.

Den Haag, Aug. 1913.

J. H. FRANÇOIS.

Na beëindiging van het bovenstaande komt mij het „Ingezonden stuk” van den heer Braconier in het No. van 24 Juli in handen. Gaarne zeide ik ook naar aanleiding daarvan nog een enkel woord:

Het wel een weinig chauvinistische van des heeren de B.'s ergernis over het feit, dat D. D. ronduit verklaarde geen prijs te stellen op het Nederlandschap, ga ik voorbij. D. D. antwoordde den heer Br. daarop in Haarlem reeds zelf en, naar ik meen, voldoende.

Meer echter verwondert het mij, dat de heer de Br. het in D. D. laakt, dat hij geen vertrouwen uit kon spreken in Neerland's koloniale politiek, die U, geachte redactie, noemde het „stelsel van dwangcultuur, van het uitbuiten der koloniën ten behoeve van het moederland”?)

Ik dacht juist, dat men het er nu langzamerhand over eens was, dat juist die koloniale politiek niet deugt. D. D. zal de eerste zijn om te erkennen, dat sommigen het leiderschap beter zou passen, daarop kan de heer de Br. gerust zijn, alleen, niemand meldde zich aan. En D. D. achtte het daarom beter maar vast te beginnen en niet, op z'n Hollandsch, de kat eerst uit den boom te kijken.

D. D. bracht geen nieuws, zegt de heer de Br. Schande genoeg, dat wij alles wat hij ons zeide, reeds al lang wisten, en dat wij toch nog zoo bedreovend weinig deden om de zaken te verbeteren.

Ten slotte stelt de heer de Br. voor op te richten een partij als de „Deutsche Kolonial Gesellschaft”.

Wel, wanneer die partij maar niet te veel theoretiseert, zich niet te veel verliest in ethische en wetenschappelijke details, daardoor voorbijziend de eischen der praktijk, dan zou zij voorzeker heel veel

BROOD- & BESCHUITFABRIEK
„DE OUDE VETTE HEN”
bij het STADHUIS - Telef. Haag 2480

GEOPEND de nieuwe
LUNCHROOM

A. SCHARENBERG,

HOFLEVERANCIER. Tel. interc. 2443.

SPECIALITEIT in

KOFFIE- en THEESERVIEZEN,

Vernikkeld, Zuiver-Nikkel, Verzilverd,
Kayserzinn enz.

Enorm groote verscheidenheid PRESENTEERBLADEN,
voor alle doeleinden en in verschillende uitvoeringen.

GLAZENBAKJES, FLESSCHENBAKJES, KARAFFENBAKJES

15, HOOGSTRAAT 15, DEN HAAG.

Specialiteit in Electriche Verwarmingsapparaten.

HET BESTE SYSTEEM EN DE BESTE KWALITEIT.

PIERRE SCHREINER

ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45

DEN HAAG

Bedden- en Meubelmagazijnen

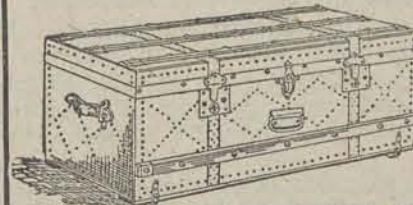
BEHANGERIJ

STOFFEERDERIJ

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.

PRINS HENDRIKSTRAAT

141-143 Den Haag.

Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM lang, 50 cM breed, 50 cM hoog, m. bak f 10.50. Voor de hut 100 cM lang, 50 cM breed, 36 cM hoog, met bak f 9.—. Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM lang, 50 cM br., 40 cM hoog m. bak f 9.50.

N.V. BERLITZ-SCHOOL M^U.

welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.
Noordeinde alleen 42^B, boven Maison KRUL.

Telefoon 6318.

TALen: DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH,
ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.

door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen,
die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.

Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op
het juiste adres Noordeinde 42b, boven maison Krul.

AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 103

VALERIUSSTRAAT DEN HAAG

— Tramhalte lijn 3 —

Eenig adres voor hen die zich goed en
voordeelig van nieuwe of TWEDEHANDS
MEUBELen willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10—4 uur.

DeHollandscheNijverheid

PLEIN 12 :: DEN HAAG

BESTE EN GOEDKOOPSTE ADRES VOOR EIGENGEMAAKTE

Dames- en Kinderondergoederen

KINDERJURKEN, KINDERMANTELS EN KINDERHOEDEN

*) Wij gaven in onze rubriek *Uit de O.-I. Mail* aanhalingen uit verschillende Indische bladen, welke ons een ruil-exemplaar toezonden. De publicaties der partij zelve mochten wij nimmer ontvangen. Red.-Com.

*) Dit sloeg natuurlijk op een periode, die wij reeds vele jaren achter ons hebben. Red.-Com.

nut kunnen stichten, en sluit ik mij bij dat voorstel gaarne aan. Waarom neemt de heer de Br. niet zelf het initiatief? Alleen, is zoo'n partij wel noodig, wanneer de koloniale politiek inderdaad, zooals de heer de Br. vindt, zoo heel best is, wanneer de heer de Br. wél zijn vertrouwen kan uitspreken daarin?

Dan verder zal die partij in de allereerste plaats moeten zijn pro-Indisch, d. w. z.: zooveel mogelijk moet worden gediend het belang van moederland en kolonie beide. Daar, waar deze echter met elkander in strijd komen, dient de kolonie vóór te gaan bij de eigen portemonnaie. Dan, en dan alleen, geeft Nederland blijk „in zijn hart ruime plaats te hebben voor Indië”.

J. H. F.

Geachte Redactie.

Mij kwam het gerucht ter oore, dat de regering den heer Colijn naar China zal zenden, met opdracht een advies uit te brengen betreffende de verhouding van beide regeringen ten opzichte van de Chineez-kwestie in de Nederlandsche koloniën.

De bemoeienis van de regering te Peking met verschillende aangelegenheden, die tot ons zuiver binnenlandsch bestuursbeleid moeten blijven behoren; de openstelling van plaatsen in den Chineesch Senaat voor de vertegenwoordiging van de Chineez, die onderdanen van vreemde natiën in vreemde koloniën zijn, e. d. m., dit zijn aanwijzingen, dat de Chineseche regering een ander begrip heeft van soevereine rechten en plichten dan de algemeen geldende. Van het inzicht van minister Colijn wordt blijkbaar een voorziening in deze inderdaad groote moeilijkheden verwacht, als althans ons bericht juist is.

Deze maatregel kan een zeer verstandige zijn, alleen komt 't eenigszins zonderling voor, dat een demissionaire regering hem zou nemen, daarom zij hier 't bericht met het noodige voorbehoud vermeld.

Den Haag, Aug. 1912.

X.

Het lijkt ons waarschijnlijker, dat Graaf van Limburg Stirum, die gedurende de afwezigheid van H. Beelaerts van Blokland, onzen Gezant te Peking, diens functiën waarneemt, zich speciaal met de regeling dezer zoo netelige aangelegenheid onledig zal houden.

Red.-Com.

O.- en W.-Ind. Literatuur-Overzicht.

Javaansche geschiedbeschrijving.

Onder dit opschrift bevat het Augustus-Nr. van De Gids eene bespreking door Prof. Kern, van Dr. Raden Hoesein Djajadiningrat's Academisch proefschrift, getiteld: Critische beschouwing van de Sadjarah Banten. Bijdrage ter kenschetsing van de Javaansche geschiedbeschrijving.

Prof. Kern, er op wijzende, dat met dit proefschrift voor de eerste maal een Javaan van hoogen huize den graad van doctor in de taal- en letterkunde van den Indischen Archipel verworven heeft, roemt ten eerste de innerlijke waarde van het geschrift.

Hij besluit: Laat mij hier nog de hoop uitspreken, dat het zoo voortreffelijke werk van Dr. Djajadiningrat moge gevolgd worden door andere even degelijke werken. Voorspoed op zijn werk en een eervolle loopbaan zij hem van harte toegewenscht!

De Indische Gids.

De Augustus-afl. opent met een opstel van Mr. N. P. van den Berg, getiteld: Uit den tijd van de oprichting en de eerste jaren van het bestaan der Nederlandsch-Indische Handelsbank (Persoonlijke herinneringen van een voormalig hoofdagent).

De heer C. A. van Affelen van Saemsfoort is van meening, dat aan de opleiding voor bestuursambtenaar een belangrijke factor ontbreekt, n.l. kennis van „bestuurstechniek”. In zijn veeljarige praktijk als bestuursambtenaar bleek hem telkens en telkens, hoe onvoldoende onderlegd hij zich voelde om de bestuursideeën in zoo'n vorm tot hun doel te brengen, dat zij in het gewenschte licht kwamen te staan. Deze onmacht heeft schr. ook kunnen waarnemen bij het grootste deel zijner collega's. De kennis der staatsinstellingen, het Mohammedaansche recht, de land- en volkenkunde en de geschiedenis van Ned.-Indië, geven den ambtenaar geen aanwijzingen voor zijn eigenlijke taak. Geen gestudeerd man, na zijn voorbereidende studies volbracht te hebben, komt zoo machteloos in de praktijk als hij, meent schr. Hij houdt dan ook een warm pleidooi om een nieuw leervak, kennis van „bestuurstechniek”, in het programma van het Indologisch examen te doen opnemen.

Onder den titel Boedi Oetama geeft de heer C. Spat eene vertaling van een Javaansch geschrift, dat in het begin dezes jaars door de vereeniging van dien naam is uitgegeven.

De heer V. G. A. Boll schrijft een interessant opstel over land en volk van het eiland Moena (gelegen ten Westen van Boeton), welk eiland in de latere jaren meer genoemd wordt tengevolge van de door het gouvernement begonen exploratie en gedeeltelijke exploitatie der djatibossen.

Terecht merkt schrijver op, dat tot heden weinig over het eiland was gepubliceerd. Wel is waar wijdt Dr. J. Elbert in zijn publicatie van recenten da-

tum: „Die Sunda-Expedition” er niet minder dan 32 b'z. aan, maar volgens den heer Boll slaat hij vaak de plank degelijk mis; „de Boetonsche, en door hem hooggeprezen tolk Masila wist zelf van Moena niet bijster veel, en verkocht „mit erzogenen Würde” en „hochtonenden Worten”, maar al te vaak Boetonsche knollen voor Moenasche citroenen”.

Met een beschouwing over vroegere Indische vermarkten, besluit de heer S. Kalf de rij der zgn. hoofdartikelen.

Verder bevat dit nummer een overzicht van de uitkomsten van het welvaartonderzoek op Java, IX a. De economie van de desa (vervolg) en overigens de gewone rubrieken: Varia. (Een algemeen Protestantsche kerk voor Ned.-Indië). — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie. (Emigratie naar Suriname. — Een springstoffenfabriek te Batavia. — Spoorwegplannen voor Suriname). — Maandelijksche revue van brochures, enz., door J. E. de M. — Maandelijksche bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. Muller.

Cultura.

Behalve de periódieke bijdrage van den heer M. Buijsman, „Bijdrage tot de kennis van het klimaat van Oost-Java”, bevat het Juli-Nr. van Cultura een artikel van H. W. Horst D.Wzn., getiteld „Iets over dekvruchten bij den Inlandschen landbouw op Java”.

In dat artikel wordt als dekvrucht o.a. ook genoemd katjang tolo, een soort stamboom, waarvan de schrijver zegt, dat de jonge blaadjes worden gebruikt voor groente in de soep: elken marktdag (een of twee keer per week) plukt moeder de vrouw, geholpen door hare dochters, 's morgens vroeg de jonge blaadjes af en brengt ze ter markt.

De redactie teekent hierbij aan, dat de inlandsche naam katjang tolo in de literatuur niet is te vinden en het dus niet is na te gaan, welke botanische soort bedoeld wordt. Een merkwaardig feit, want ook in de vele ons ten dienste staande botanische literatuur komt de naam niet voor, dien de heer Horst vermoedelijk veronderstelt algemeen bekend te zijn.

Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur.

De Juni-afl. van het Tijdschr. voor het Binnenl. Bestuur opent met een beschouwing van den heer W. Frijling over opleiding van Inlandsche bestuursambtenaren in de Buitenbezittingen.

Het sedert jaren aanhangige vraagstuk der Medansche grondkwestie wordt, vervolgens, onder handen genomen door J. R.

De heer F. Laceulle schrijft nogmaals over herziening der grondhuurbepalingen en de heer C. Lulofs verrijkt de adatrechtliteratuur met een opstel: „Eigen rechtspraak of gouvernementele rechtsdeeling”.

De rubriek Korte mededeelingen bevat: De inrichting der negripolitie in de afdelingen Oeloe Soengei en Bandjermasin en Ommelanden, door S. H. Schaank. — Een Christen-Atjeher, door C. L. — Djeloetoengiana, door C. L.

Een Christen-Atjeher.

In de zoeven genoemde afl. van het Tijdschr. B. B. schrijft de heer C. Lulofs het navolgende:

Bij Gouvernementsbesluit van 24 Maart 1897 no. 30 werd, met toepassing van artikel 47 van het Regeeringsreglement, den Atjeher Tjoet Radja, in het belang der openbare rust en orde in het gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden, naar Menado verbannen.

Bij Besluit van 3 Januari j.l. no. 40 werd deze politieke maatregel opgeheven en aan Tjoet Radja vergund naar zijn geboorteplaats terug te keeren.

De Resident van Menado, uitgenoodigd den balling met deze tijding te verblijden, heeft echter gemeld, dat Tjoet Radja te Ratahan, de plaats zijner ballingschap, Christen is geworden en met een Minahassische vrouw is gehuwd, waarom hij niet naar zijn geboorteland wenscht terug te keeren.

Tjoet Radja was in 1897 omstreeks 25 jaar oud en kleinhandelaar, afkomstig van Merdoe, laatstelijk woonachtig te Sebam (V. Mockims Montasik).

Hij werd verdacht deel uit te maken van de te Kota Ba Theuë huizende bende van Teungkoel Lam Nga en op aanwijzing van gidsen den 29en Januari 1907 door een naar Piëng oprukkende troepenafdeeling gearresteerd. Tegen hem werd getuigd door T. Bintang, Imam van Hoho, terwijl hij zelf bekende vroeger bendelid te zijn geweest.

Is het al een merkwaardig feit, dat een Atjeher zich schikt in ballingschap en niet van de eerste de beste gelegenheid gebruik maakt om naar zijn geboorteland terug te keeren, nog nooit v. z. b. is het voorgekomen, dat een „djahat” uit het land van Sumatra's Noordpunt zich zoo inburgerde in een voor hem vreemde omgeving, dat hij er zelfs het geloof van den gehaten fakir aannam.

Een zwaluw maakt geen zomer, toch opent deze gebeurtenis uitzicht op de mogelijkheid, dat de Atjehers nog eens onze zeer aanhankelijke onderdanen zullen worden. Per aspera ad astra.

Weekblad voor Indië.

Met betrekking op Indië bevat No. 11 van het Weekblad de volgende bijdragen: Ethische weeten, door M. D. C. — De jongste eruptie van den Ra-

Brackel & Broermann
DEN HAAG (Hoogstraat 37a, 39,
Lange Poten 43.
ROTTERDAM - Hoofdsteeg 34.
Uitrustingen voor INDIË en
AFRIKA.

N. LOEB, Noordeinde 109.
Kleding en Meubilerie op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.
40 " " " 4 "
60 " " " 5 "

Vestigt U in NIJMEGEN!

Voor inlichtingen wende men
zich aan het SECRETARIAAT van

NIJMEGEN VOORUIT!

M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

C. HOYNG,
SPUISTRAAT 20/22 - DEN HAAG.
Amsterdam - Utrecht.

Onze geïllustreerde catalogus is een
uitstekende handleiding om zich op
huishoudelijk gebied in te richten.

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.

PRIJSCOURANT GRATIS.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 — TORENSTRAAT 5-6
NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR — DEN HAAG
TELEFOON N°. 2898

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF
GEDEELTELIJK INSTALLEEREN VAN WONINGEN

AMERIKAANSCH
Tandheelkundige Inrichting

Dir. H. W. VALKENAAR, Amerik. Mec. Dentist.

GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE, Wagenstraat 19,
naast de Firma Pander.

LISSONE & ZON.

Het voornaamste en oudste reisbureau van Nederland.

KANTOREN:

Singel 155, Amsterdam en Prinsestr. 18, 's-Gravenhage.
Doel van het bureau: het reizen te vergemakkelijken,
weshalve het bureau sedert 1876 gezelschapsreizen onder-
neemt naar de schoonste landstreken en steden van
Europa; reisbiljetten en hotel-coupons verstrekt, en voorts
de behulpzame hand biedt bij het vervoer van bagage enz.
Ons telefoonno. in den Haag is 6603, in Amsterdam 2123.

Alleen-verkoop

„The Kingal Shoe”

C. M. DE GRAAFF

Piet Heinstraat 86 Tel. 4263 Haag

HERMAN VOORHOEVE BLOEMIST

ZOUTMANSTRAAT 40c - DEN HAAG,
beveelt zich aan voor het aanleggen en
onderhouden van Tuinen en Villa's.

Sluit zeer voordelige abonnementen tot onderhoud.

ing (met ill.), door S. — Cholera in de kazerne Malang (met ill.), door K. — De „Batavia II” (met ill.), door D. W. B. — De misdaad in Nederlandsch-Indië, VI: Lijkenschennis, door B. — Indische penkrassen, door Ofoei.

Tropisch Nederland.

In No. 7 van „Tropisch Nederland” maakt men kennis met een waardeerd artikel over Herman Willem Daendels, gouverneur-generaal van 1808—1811. De schrijver, N. N. S., hoopt, dat bij de aanstaande viering van het eeuwfeest van Nederland's onafhankelijkheid het tot uiting moge komen, „dat de stoere hervormer der kolonie bij ons nog in eere als de man, die de afgelopen eeuw op waardige wijze inwijdde”. Verder geeft dit Nr. een geïllustreerd artikel over Nederlandsch volksonderwijs, door Praktikus; een aan de Java-Bode ontleend bericht over ambachtsonderwijs voor Inlanders en een artikeltje over het „Moeielijke Nederlandsch”.

De Handel.

Het Juli-nummer van De Handel bevat een geïllustreerd artikel over het gebruik, dat in Oost-Indië van het bamboe wordt gemaakt. Hoofdzakelijk naar de schrijver, A. H., het licht vallen op de Tangerangse hoedenindustrie. Oogenschenlijk gaat de industrie niet hard vooruit; we lezen toch, dat de uitvoer van bamboehoeden respectievelijk in 1908, 1909, '10, '11 en '12 bedroeg 6.787.000, 9.032.000, 8.299.000, 7.333.000 en 6.329.000 stuks.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 30: Geneesmiddelen, door P. van der Wielen. — Algemeen syndicaat van suikerfabrikanten in Ned-Indië, jaarverslag over 1912. — Enig; opmerkingen betreffende de eischen, door den rubberfabrikant aan plantagerubber gesteld. — Vereniging van rubberplanters ter Oostkust van Sumatra, verslag eener vergadering over de Hevea-cultuur. — Het petroleum-tankschip „Artemis” van de Ned-Indische Tankstoomboot-Maatschappij. — Uit- en invoer van en op Java en Madoera. — Kultuurberichten. (Landbouw-Instituut voor Indiësche cultures. — Boschwezen in de Buitenbezittingen. — Irrigatie op Atjeh. — Bacovencultuur in Suriname. — Landbouwkolonie in Suriname. Enz.). — Kleine mededeelingen. — Verkeerswezen. — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Ten slotte zij de aandacht gevestigd op de volgende publikatiën:

- De Curaçaosche bank, II:** Het gronderediet, door Mr. G. J. Fabius (in de Economist van Augustus).
- Enkele korte opmerkingen** over verloop en behandeling van de cholera in het militair hospitaal te Semarang in de jaren 1910—1912, door F. H. Roelfsema (in Geneeskundig Tijdschrift voor Ned-Indië, Deel 53, afl. 3).
- Gedenkboek** ter herdenking van het vijftigjarig bestaan der Nederlandsch-Indische Handelsbank te Amsterdam.
- Besoeki.** Een gewest in opkomst, door Dr. R. Broersma. Met kaart en 20 afzonderlijke illustraties. Amsterdam, Scheltema en Holkema.
- Reisbrieven uit Afrika en Azië,** door Dr. Aletta H. Jacobs. Met platen. Almelo, W. Hilarius Wzn. 2 deelen. (Hierin hoofdstukken over Nederlandsch-Indië).
- Versuch einer geologischen Darstellung der Insel Celebes. Mit 11 Tafeln und 7 Figuren im Text. Jena, G. Fischer.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal tijdschrift; Handelsberichten v/h Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v/h Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v/d Suikerindustrie in Ned-Indië; Brochures enz.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging.

VERGADERING van het HOOFDBESTUUR van de Vereeniging „Oost en West”, op Zaterdag 16 Aug. 1913, ten 1½ ure n.m. te Haarlem, in de Sociëteit „De Vereeniging”, Klokhuisplein.

Agenda (Zie vorig Weekblad).
De wd. Secretaris,
J. G. W. VAN DRIEL KROL.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING van de Vereeniging „Oost en West”, op Zaterdag 16 Aug. 1913, ten 2½ ure n.m. te Haarlem, in de Sociëteit „De Vereeniging”, Klokhuisplein.

Agenda (Zie vorig Weekblad).
De wd. Secretaris,
J. G. W. VAN DRIEL KROL.

BEGROTING van ontvangsten en uitgaven van den penningmeester van het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West” voor het jaar 1914.

Ontvangsten.

Contributiën v/d. afdelingen	f 1300.—
Idem van Leden in administratie bij het Hoofdbestuur	- 1400.—
Huishuur	- 100.—
Rente	- 125.—
Verkoop boekwerkjes	- 150.—
Baten van het Koloniaal Weekblad	- 65.—
Subsidie van de Regeering	- 3100.—
Saldo in kas op 31 December 1912	- 2183½
Totaal	f 6161.83½

Uitgaven.

Koloniaal Weekblad	f 1800.—
Administratiekosten	- 100.—
Toelagen en tractementen	- 420.—
Toelagen aan Secretaris en Penningmeester van het Hoofdbestuur	- 200.—
Reis- en verblijfkosten	- 200.—
Huishuur	- 700.—
Onkosten inning contributiën	- 100.—
Diversen	- 50.—
Inrichtingskosten	- 40.—
Drukwerken, waaronder begrepen het uitgeven van drie brochures	- 1800.—
Telefoon, gas en waterleiding	- 300.—
Propaganda	- 70.—
Onderhoud en Loonen	- 150.—
Ondersteuningsfonds	- 100.—
Studiefonds	- 100.—
Vermoedelijk Saldo in kas op 31 December 1913	- 31.53½
Totaal	f 6161.38½

De geraamde cijfers houden verband met de werkelijke ontvangsten en uitgaven van 't jaar 1912. 's-Gravenhage, 21 April 1913.

De Penningmeester,
H. A. R. T. I. N. G.

's-Gravenhage, 20 Juni 1913.

Aan de Vereeniging „Oost en West”, alhier.

De ondergeteekenden, door de Algemeene Vergadering van 1912 wederom aangewezen om de rekening over dat jaar op te nemen, hebben ter uitvoering van die opdracht de hun voorgelegde bescheiden onderzocht, en rapporteeren daarover als volgt:

De balans werd, behoudens een klein abus, dat blijkens daarop gestelde aantekening, in het nieuwe boekjaar werd geredresseerd, akkoord bevonden.

Met voldoening wordt gekonstateerd, dat het kapitaal der Vereeniging met f 1034.73½ is toegenomen, doordat de baten, die in de begroting gerekend werden f 290 minder te zullen bedragen dan de lasten, deze met even genoemde som hebben overschreden.

Evenwel is daaronder begrepen eene, niet in de Verantwoording, doch alleen in de balans opgenomen, vordering van f 362.78½ op de uitgaven van het Koloniaal Weekblad, die het — daar zij door de debiteuren betwist wordt — onzes inziens voorzigtiger ware geweest niet anders dan voor „memorie” te vermelden.

Wij adviseeren niettemin tot goedkeuring van het geldelijk beheer over het dienstjaar 1912 onder dankbetuiging aan den Penningmeester voor zijne zorgvuldige administratie.

De Commissie van Verificatie,
w. g. A. A. FOKKER.
„ „ W. VAN DER ZIJL.
„ „ Mr. N. ANDRIES.

Van de Afdeling Amsterdam:

Geldelijke verantwoording over 1912.

Baten.

Saldorekening 1911	f 333.03
Aan geïnde contributiën	- 417.00
Aan gekweekte rente	- 9.15
Aan entrées (bij lezingen)	- 7.60
Totaal	f 766.78

Lasten.

Rek. de Bussy: toegangsk. lezing Jasper	- 4.05
Contrib. lidmaatsch. tentoonstellingsbel.	- 5.00
Aanschaffing boekwerk (Kartini)	- 2.75
Storting Hoofdbestuur	- 123.00
Bijdrage fonds noodl. Curaçao etc.	- 50.00
Aand. afd. A'dam Contrib. Oranjekruis	- 10.00
Zaalhuur American	- 47.50
Honoraria (lezingen)	- 100.00
Lantaarn (Merkelbach)	- 30.00
Onkosten secretaris	- 9.60
Onkosten penningmeester	- 8.70
Onkosten afgevaardigde Alg. Verg.	- 4.85
Onkosten inning contrib.	- 11.28
Onkosten propaganda	- 10.90
Onkosten drukwerk	- 4.25
Voordeel saldo 1912	- 344.90
Totaal	f 766.78

Amsterdam, 28 Juli 1913.
w. g. H. W. PRAASTERINK,
penningmeester.

DE RIJSWIJKSCHE BANK.
ZOUTMANSTRAAT 42, 's-GRAVENHAGE.
Commissarissen: Dr. T. BRESNEE (pres.), H. E. VAN LEYDEN, I. BÄCK.
Directie: G. J. KUNST, E. V. VAN LEYDEN.
Effecten - Coupons - Wissels
Safe-inrichting.

FABRIEKSDÉPOT VAN TWENTSCHE LINNENGOEDEREN
„DE WITTE BAZAR”
Prinsenstr. 19-21, DEN HAAG
TELEFOON 5141
GOEDKOOPST ADRES VOOR
UITZETTEN EN
INDISCHE UITRUSTINGEN
VOOR DAMES EN HEEREN.
Tevredenheidsbetuigingen van honderden Indische families voor belangstellenden ter inzage.
GEVESTIGD SEDERT 1885.

MAISON-DROUOT
WESSER & Co.
LANGE HOUTSTRAAT 7 DEN HAAG
INRICHTING TOT COMPLETE MEUBILEERING
BEHANGERIJ :: STOFFEERDERIJ
EIGEN MEUBELFABRIEK :: ANTIQUITEITEN

BURGERS VAN N.-I., WELKE IN NEDERLAND EEN TROPISCHE WARMTE IN HUN WOONHUIS WENSCHEN, SCHAFFEN ZICH AAN DE
HOEK'S GASHAARDEN
HOOFDKANTOOR: PIET HEINSTRAT 64, DEN HAAG.
VRAAGT CATALOGUS. :: VRAAGT CATALOGUS.

NEDERLANDSCH-INDISCH
Administratiekantoor en Hulpbank
's-GRAVENHAGE - Kortenaerkade 7.
CREDIET- en BANKZAKEN. ::
LEVEN- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN. ::

WISBRUN & LIFFMANN.
VEENSTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.
Dames Modeartikelen.
Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.
Balartikelen.

Zuid-Hollandsch Koffiehuis
GROENMARKT 37 - DEN HAAG
* CAFÉ RESTAURANT. *
DINERS van 5—8 uur, vanaf f 1.—, f 1.50 en hooger.
Grootste Biljartzaal van 's-Gravenhage. — 12 Biljarts.

J. van der Putten.
Garneerartikelen — Modefournituren.
Valeriusstraat 51. Telef. 1670.

:: 't HAAGSCH MODELHUIS ::
J. W. v. EDE v. d. PAULS - v. Galenstraat 6 - Teleph. 1853
WONING-INRICHTINGEN
Behangen - Stoffeeren - Beddenmaken
SPECIALE INRICHTING
tot verhuren van Woning-Inrichtingen

Vereeniging OOST en WEST

Afdeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Frederik Hendriklaan 155.

Vier dames voor pianolessen.	Eene dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee dames voor vioollessen.	Eene dame voor kantoorwerkzaamheden.
Een heer voor muzieklessen.	Twee dames voor lessen in teekenen en schilderen.
Eene dame voor zanglessen.	Eene dame voor schrijf- kopiëer- en vertaalwerk.
Twee dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.	Zes dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Twee dames voor lessen in de Fransche taal.	Een dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
Een dame voor lessen in de Engelsche taal.	Twee dames voor het waarnemen der huishouding.
Een dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gym.	Eene dame als modiste, tevens verkoopster naar Indië.
Eene dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.	Eene dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Een Dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.	Een heer voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
	Een practisch ervaren Boekhouder voor Indië.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	Javaansch.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a, Lochem,	Maleisch } gediplomeerd.
W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstraat 151, 's-Hage,	Javaansch en Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	Javaansch.
	Maleisch.
	Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan v. Meerdervoort 239, 's-Gravenhage,	Javaansch.
	Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: iets over den Inlander en zijn Zieleven, door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.

Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. De Vooruitzichten voor den Nederlandschen arts in Nederl.-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

Gebr. ten Houten

LANGE HOUTSTR. 4 DEN HAAG

TELEPHOONNUMMER 714

**BEDDEN- en
MEUBELFABRIEK**

JAC. BLADERGROEN

PRINSESTRAAT 3 -:- DEN HAAG.

KANTOORBOEKHANDEL

Agentuur van J. C. König & Ehardt, Hannover.

Magazijn van TEEKENBEHOEFTE.

— VULPENHOUDERS. —

Onderstaande APOTHEKERS, leden van het Dep. 's-Gravenhage der Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, worden aanbevolen voor het gereedmaken van recepten zowel als voor de levering van Binnen- en Buitenlandsche Geneesmiddelen, Verbandstoffen, Ziekenverplegingsartikelen en Minerale Wateren.

te 's-GRAVENHAGE

M. L. Adama, Bezuidenhout 111.
F. L. W. en E. v. Beest, Huygensplein 3.
N. W. Bennema, Fred. Hendrikplein 32.
C. J. Brandts, Laan Copes v. Cattenburch 90.
M. Bruins, Van Swietenstraat 131.
C. P. v. d. Bijlaardt, Grootte Markt 22.
J. Damen, Weimarstraat 20.
Mej. S. Faber, Koningsplein 32.
Dr. A. L. C. Furnée, Tasmanstraat 194.
C. A. van Greuning, Statenlaan 40.
J. E. v. d. Harst, Aert v. d. Goesstraat 29.
A. J. A. Herens, Boekhorststraat 19.
J. J. Hofman, Schenkweg 4.
K. Holm, Vaillantlaan 157.
A. J. van Huffel Jr., de Riemerstraat 154.
J. F. J. Hupperetz, Regentesselaan 270.
C. de Jong, 1e v. d. Boschstraat 45.
Ph. Luyckx, Westeinde 341.
Firma Mouton, Javastraat 29.
Mej. C. Offerhaus, Groot Hertoginnelaan 154.
J. van der Schalk, Oranjeplein 24.
J. J. Schoevers, Noordeinde 122a.
Dr. W. v. d. Slooten, Koningin Emmakade 109.
M. P. Spillenaar Bilgen, Stadhouderslaan 7.
E. Sybols, Riouwstraat 48.
J. A. v. Tooren, Regentesselaan 105.
W. D. Valkis, Zoutmanstraat 55.
C. Th. Voorhoeve, Frederik Hendriklaan.
G. H. v. d. Wal, Dennenweg 1.
H. J. de Zaayer, Anna Paulownastraat 51

te SCHEVENINGEN:

J. v. Buuren, Kanaalweg 53.
M. den Heijer, Keizerstraat 167.
J. A. Speltie, Havenkade 3.

te RIJSWIJK

B. F. Jansonius, Heerenweg 28.

te VOORBURG:

J. A. Spruyt, Heerenstraat.

te DELFT:

H. Blom, Binnenwatersloot.
J. A. Filedt Kok, Oude Delft.
S. J. Fischer, Grootte Markt.
A. Nijdam, Burgwal.
A. L. Overluys.
C. M. J. A. Straman, Wijnhaven.
W. P. de Vries, Oude Delft.

te SLIEDRECHT:

I. J. van den Berg.

te WOERDEN:

W. G. Haye.

te MIDDELHARNIS:

A. Teepe.

Marque Déposée „Au-Condor” LA HAYE — PLEIN 8

PAYS BAS

FRED. MOMMAERTS-DEGELLER

Tabacs Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité

EXPORTATION

IMPORTATION

EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

NEDERLANDSCHE VEGETARIERSBOND.

Secretariaat: Wilhelminastraat 105, Den Haag.

Administratie: Koepoortsweg 107, Hoorn.

Vegetarisch Bureau en Brochurehandel: FELIX ORTT, Soest, waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS.

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE” onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f 2.— p. jaar. F. ORTT. Bekroond Propagandageschrift, 5 cents; Brieven over gezondheid, 10 cents; Het vegetarisme bezien van de economische en de ethische zijde, 5 cents; Drankzucht en hoe die tegen te gaan, 10 cents. — LEO TOLSTOY. De eerste stap, 10 cts. — Kookboek van Mevr. VALK, f 1.25.

„BOEATAN”

Magazijn van Indische Kunstnijverheid

Heulstraat, Den Haag

Zie Etalage — Zie Etalage

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER“
 ELITE BIOSCOPE
 PRINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

ELKE WEEK

SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag MATINÉE.
 ENTREE: 50 en 25 Cent voor de MATINÉE'S, f1.—, f0.75, f0.50 en f0.30 voor de AVOND-VOORSTELLINGEN.

VACANT

Vestigt U in ARNHEM of OMSTREKEN

VELP - STEEG - ELLEGOM - DIEREN - OOSTERBEEK - HEELSUM - RENKUM

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V.V.'s.

VAN SEVENTER & PALUDANUS
 Vlamingsstraat 21,
 DEN HAAG - Teleph. 4214.

Eerste klasse en toch het goedkoopst adres voor Heerenkleding naar maat.
 SPECIAAL ADRES voor Ultrustinges.

VRAAGT <i>Krul's</i> HOPJES.	VRAAGT <i>Krul's</i> CHOCOLADE.	VRAAGT <i>Krul's</i> BONBONS.
------------------------------------	---------------------------------------	-------------------------------------

Brengt een bezoek aan BOEATAN

Indisch Restaurant
 Vereniging „OOST EN WEST“
 LAAN v. MEERDERVOORT 187
 Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE
 GROOTE VERScheidenheid van
OOSTERSCHE GERECHTEN.

ZORGZAME EN ZINDELIJKE BEREIDING VERZEKERD,
 BILIJK TARIEF.

TJOBALAH SATOE KALI,
 TEMTOENANTI DATANG KEMBALI

• Diners vanaf f 1.75.
 Plat du Jour à f 1.25.

Uitzending van allerlei Schotels
 en Gebakken met verhooging van
 :: bezorgloon. ::

VACANT

GRANDS MAGASINS
A LA BELLE DENTELLIÈRE
 156 NOORDEINDE - DEN HAAG

Echte Kanten en
 Kunstnaaldwerken

Bezichtiging geheel vrij ::
 Geopend van Maandag tot Vrijdag

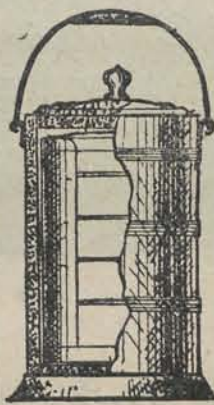
KANTEN VOOR KABAYA'S
 WASCHECHTE LINTEN

Wie een NAAIMACHINE nodig heeft en
 geene „SINGER“ koopt,
 benadeelt zichzelf.
 Aan nevenstaand uithangbord zijn de winkels
 te herkennen, waar INDERDAAD SINGER-
 Machines verkocht worden.

SINGER-MAATSCHAPPIJ,
 AMSTERDAM, KALVERSTRAAT 60-62.
 — Overal Depôts. —

GROBBE = COMESTIBLES.
 Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

GROES & Co., Fabrikanten, Spui 231-233, Den Haag, Tel. 3709.

Grossiers in diverse artikelen.

Verzenden naar Oost en West Huishoudelijke Artikelen.

NIEUW MODEL WARM ETENDRAGER voorzien van dubbele isoleerende wanden voor uitzending van Warm blijvende diners,

2	4	6	8	persoons
14	16	18	22	cM. binnenwerks
f4.—	f4.50	f5.—	f6.—	per stuk,

dezelve met aluminium binnenwerk . . . f5.25 f6.— f6.75 f7.50.

Bijbehorende stellen Schaaltjes en Dekfels

Email f2.25 f2.50 f3.— f3.50 per stel.

Aluminium -3.25 -3.75 -4.25 -5.25 " "

Aluminium Tusschendeckfels . -1.— -1.25 -1.50 -1.75 " "

Bijzondere maten volgens opgave.

Hooikisten volgens opgave. - Rood koperen Marmieten, Braadsleden enz.

Gegalvaniseerde, Zinken en Aluminium HOENDERPARK-ARTIKELLEN alles onder garantie van doorgelichte afwerking.

Vraag Prijscourant.

Model Warm Etendrager.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven.

voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen.
 „Oost en West“: f.....

NAAM:

WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West“, Heul-
 straat 17, Den Haag.

Firma J. M. J. VAN WIELIK,

Noordeinde 9 en Hartogstraat 1,
LEVERANCIERS VAN

**BINNEN- EN BUITENLANDSCHE
DECORATIËN EN ORDELINTEN**
's-GRAVENHAGE.

VACANT

NEDERLANDSCHE ELECTRISCHE OXIGENOL of NATUUR WASCH-, BLEEK- en STRIJKRIJCHTING.
INGERICHT VOLGENS DE EISCHEN DES TIJDS

J. NIEUKERKE, van Diemenstraat 87.

OXIGENOL is zuurstof, vervangt CHLOOR.

Volgens Dr. FURNEÉ's Scheikundige verklaring geheel onschadelijk. Tast de Vezel van het te wasschen Goed niet aan. Ook niet schadelijk voor Gekleurde of Witte Goederen. Apreteeren van alle soorten GORDIJNEN. Wasschen van DEKENS en SPREIEN.

A. A. BOLT = CONFISEUR PATISSIER

HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f -- 's-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

VACANT

Maison Spéciale de Trousseaux et Layettes

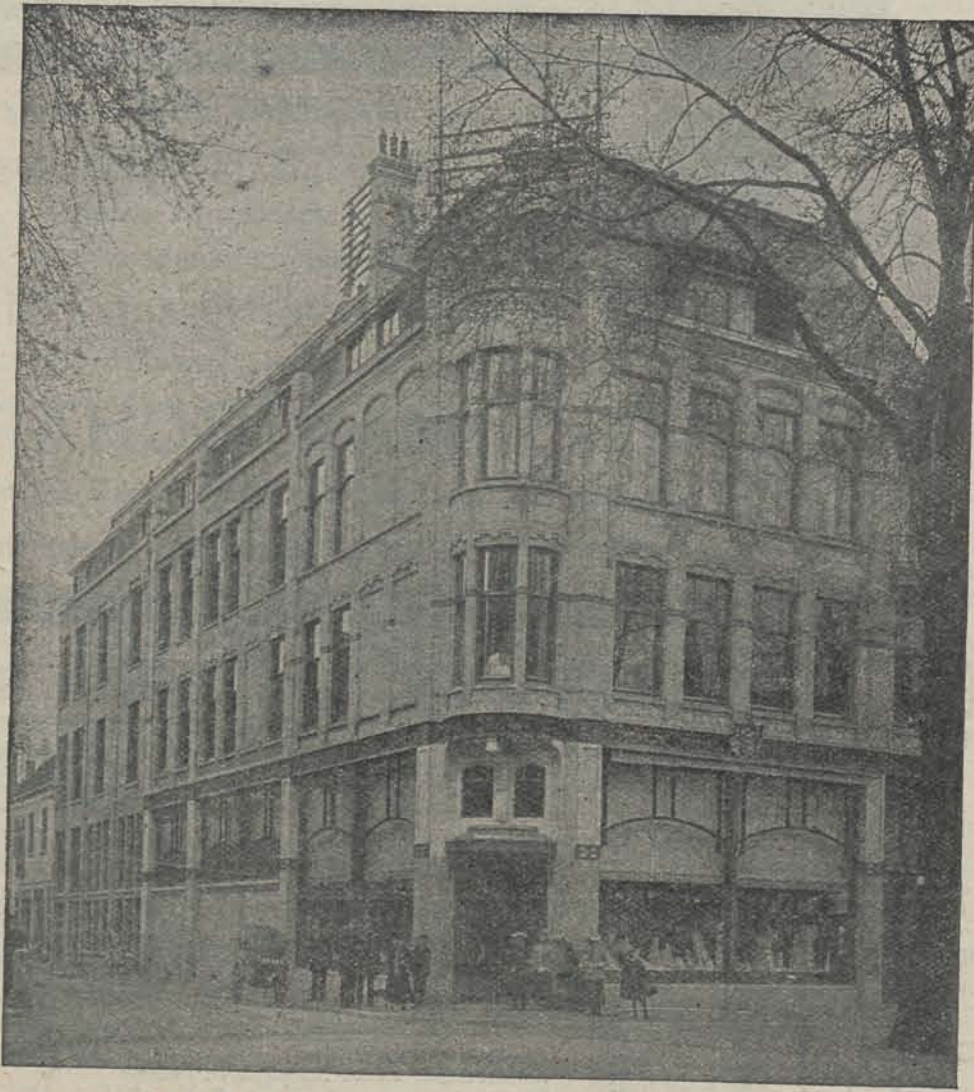
Noordeinde 6 **BERNARD DRABBE** DEN HAAG
vis à vis Plaats Telefoon 2162.

Specialiteit Indische Uitrustingen

Dunne Lingerie's, Katoenen Damast Tafelgoed, Bedlakens, Sloopen en Goelings in gegarandeerde Indische Maten

BOEKJES MET VOLLEDIGE OPGAVE GRATIS

VACANT

Fournisseurs
de S. M. la Reine.

Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons,
Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

Compagnie

Lyonnaise

9 Kneuterdijk

LA HAYE.

GENEALOGISCH-HERALDISCH BUREAU CARL KÖFFLER

's-GRAVENHAGE OBRECHTSTRAAT 181.

Belast zich met:

- 1e. het verstrekken van inlichtingen op het gebied van geslachts-, wapen- en zegelkunde in den uitgebreidsten zin;
- 2e. het nasporen van familiebetrekkingen, zoowel binnen- als buitenslands;
- 3e. het opsporen van familiewapens en zegels;
- 4e. het samenstellen van zoo volledig mogelijke geslachtsregisters en het opmaken van kwartierstaten onder overlegging der authentieke bewijsstukken;
- 5e. het bijeenbrengen der benodigde wettelijke stukken ter eventueele erkenning, inlijving, of verheffing in den Nederlandschen Adelstand, alsook tot het officieel verkrijgen van naamsverandering;
- 6e. het oplossen van onbekende wapens;
- 7e. het teekenen en schilderen van hoofd-, alliantie- en kwartierwapens, zoowel op papier als perkament, paneel, enz.
- 8e. het ontwerpen en leveren van ex-libris.

Redactie en Administratie van „Het Zoeklicht voor Genealogie en Heraldiek”.